

CHKD MAY 26 1964

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. 3
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENYBĖ

78 M. 20 N.

Telefonas:
APlegate 7-7257

1964 M. GEGUŽES (MAY) 21 D.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

KAINA 20 C.

MOTERŲ VIENYBĖS steigėjos (kairėje) Marijona Strumskienė-Jokubaitienė ir Ieva Trečiokienė (dešinėje) su M. V. garbės pirmininke Regina Budrienė, 30 m. sukaktuviniam bankete praėitą sekmadienį Granada viešbutyje, Brooklyne. Draugijos įsikūrimo aktą yra pasirašiusios ir šios vienybietės: E. Valukienė, V. Schegauskienė (mirusi), P. Atkočiūnienė ir K. Garšvienė.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Minėjo 30 metų sukaktį

Moteryų organizacija, kuriai dar besikuriant blogi pranašai tvirtino, kad nieko iš jos neišeis, nes "moterys susipyks ir jokios veiklos nebus", gegužės 17 d. Granada viešbutyje Brooklyne iškilmingai paminėjo savo 30 metų veiklos sukaktį.

Tai buvo gražus bankietas, gausiai dalyvaujant ne tik pačioms tos organizacijos narėms, bet ir jų svečiams iš plačios New Yorko visuomenės.

Nebuvo ypatingų ceremonijų sukaktį prisiminti, bet vakaro vedėja Paulina Šimėnienė susirinkusiems pristatė eilę veikėjų, kurios ne tik organizaciją steigė, bet ir joje darbuosiuo nuo pat jos pirmųjų dienų. Jų tarpe buvo ir organizacijos garbės narė Regina Budrienė, tame sukaktuviniam bankete dalyvavusi su savo vyrų Generaliniu Lietuvos Konsulu New Yorke Jonu Budriu.

Vakaro meninėje programoje dalyvavo solistė Lionė Juodytė, kuri, akompanuojant Aleksui Mrozinskiui, padainavo eilę dainų. Soklams grojo Joe Tamo orkestras.

Tai buvo prieš 30 metų Vienybės laikraščio pastogėje (193 Grand St., Brooklyne), kai organizacija buvo įsteigta. Marijoną Strumskienė-Jokubaitienė, Kazimiera Garšvienė, Ona Valukienė, Schegauskienė ir Ieva Trečiokienė, susirinkusios Vienybės redakcijoje 1934 m., Vienybės bendrovei bankrutavus ir naujai korporacijai besikuriant, tuo metu turėjo tik vieną tikslą: padėti leisti seniausiąjį pasaulyje lietuvišką laikraštį.

Per eilę metų Moteryų Vienybė tikrai nuosirdžiai talkino laikraščiu, kasmet suruošdamos bazarus, gegužines ir kitokius pobūvius. Padedant Vienybei, tuo pačiu kartu stiprėjo ir Mote-

rų Vienybė, nes kasmet prie draugijos jungėsi vis daugiau narių.

Moteryų Vienybė ilgai savo veiklą nukreipė ir į kitas sritis: rūpinosi kultūrinio gyvenimo, rengė pasikaitas, ir savo šalpa padėjo daugeliui kilnių lietuviškų reikalų.

Taigi, tie, kurie organizacijai besisteigiant ir skeptiškai žiūrėjo į ateitį, turėjo nusivilti, nes Moteryų Vienybė, nors ir ne religinė ar parapinė organizacija, dabar jau 30 metų išgyveno ir, reikia manyti, kad ilgai gyvuos.

Moteryų Vienybės pirmąją pirmininke buvo K. Garšvienė, išdininke V. Schegauskienė (mirusi), sekretore M. Strumskienė (Jokubaitienė). Visų darbų suminėti neįmanoma. Tik keletą būdingesniųjų.

Tešama 12 psl.

MES VYTAUTAS ŠIRVYDAS

New Yorke išleista anglų kalba sovietų rašytojo Raustovskio autobiografija "The Story of a Life." Įdomus kaip pavyzdys (panašus Pasternako apysaką dr. Živago) laisvesnio kūrybinio žodžio prasiveržimas pro politinę diktatūrą. Šitokiais pavyzdžiais rusų literatūra ypač turtinga, nes tauta vis gyvena vienokioje ar kitokioje diktatūroje. Sau ir kitiems Paustovskis taiko poeto Puškino pareiškimą: "Nesivaržyk vis eiti keliu, prie kurio tavo laisvas protas tave traukia; puoselėk savo proto pamylėtus vaisius; ir niekaš nelauk, kad kas tau padėkos už tavo garbingus darbus." Paustovskis rašo: "Iš mažens norėjau pamatyti ir iširti viską, kas žmogui matyti ir patirti leista." Sovietų rašytojų 1956 metų suvažiavimui jisai nepabijoj patarti: "Sekite savo talento stilių ir principus, ne partijos propagandininko įsakymus."

☆

Be abejo, okupuotoj Lietuvoj turime rašytojų Puškino ir Paustovskio nuotaikomis, bet išsivijos spaudoje jie retai pastebimi, nes vyrauja atšalimas nuo visko, kas kovoja, kuria ir dorą dabartinėje Lietuvoje. Gyvename realistinio blusinėjo nuotaikomis, kurios, kaip dr. Šliūpas prieš 58 metus pastebėjo, tautiniam darbiui kliudė, nes tolygias išsivijos-tėvynės lietuvių nuotaikas tada ugdė. Kai Draugo kultūrinio priedo redaktoriui prireikė sukakties proga paskelbti Šekspyro sonetų gerų vertimų, kur jis galvą pasuko? Nagi, okupuoton Lietuvon, pas "kolaborantą" Churginą, prie kurio nukrypo ir Nepriklausomos Lietuvos redaktorius, kai norėjo skaitytojams pateikti Goethės Fausto gerą vertimą. Tešama 4 psl.

MIRĖ PRELATUS K. ŠAULYS

VASARIO 16 AKTO SIGNATARAS

92 metus eidamas, gegužės 9 d. Šveicarijoje mirė prel. Kazimieras Šaulys, Lietuvos nepriklausomybės akto signataras. Palaidotas gegužės 12 d.

Šveicarijoje prelatas gyveno nuo savo atvykimo iš Lietuvos 1944 m.

Su prel. Šaulio mirtimi, gyvųjų tarpe iš Vasario 16-osios akto signatarų tebėra vos trys: Stepas Kairys Amerikoje ir Petras Klimas ir Aleksandras Stulginskis — Lietuvoje.

Vėlonis buvo gimęs Žemaitijoje, o mokėsi kartu su Maironiu, Tumu-Vaižgantu, Dambrausku-Jakštu, Skvirecku ir kt.

Kunigu buvo įšventintas Kaune 1899 m. 1927 m. Vatikanas jam suteikė apaštalių rūmų prelato titulą. Nuo 1922 m. dėstė Lietuvos Universitete, vėliau pakeltas į profesorius. Ilgą laiką, iki pat išvykimo iš Lietuvos, buvo Kauno arkivyskupo Skvirecko paratėju bažnytinės administracijos reikaluose.

Kaip krikščionių demokratų atstovas jisai dalyvavo Vilniaus Seime 1905 m. 1917 m. buvo išrinktas ir Lietuvos Tarybos nariu. Vėliau buvo išrinktas ir į Steigiamąjį Seimą.

MIRĖ HERMANAS JAKUŽAITIS

Iš Vokietijos pranešama, kad tenai Nuertingen sanatorijoje gegužės 12 d. pasimirė žurnalistas Hermanas Jakužaitis.

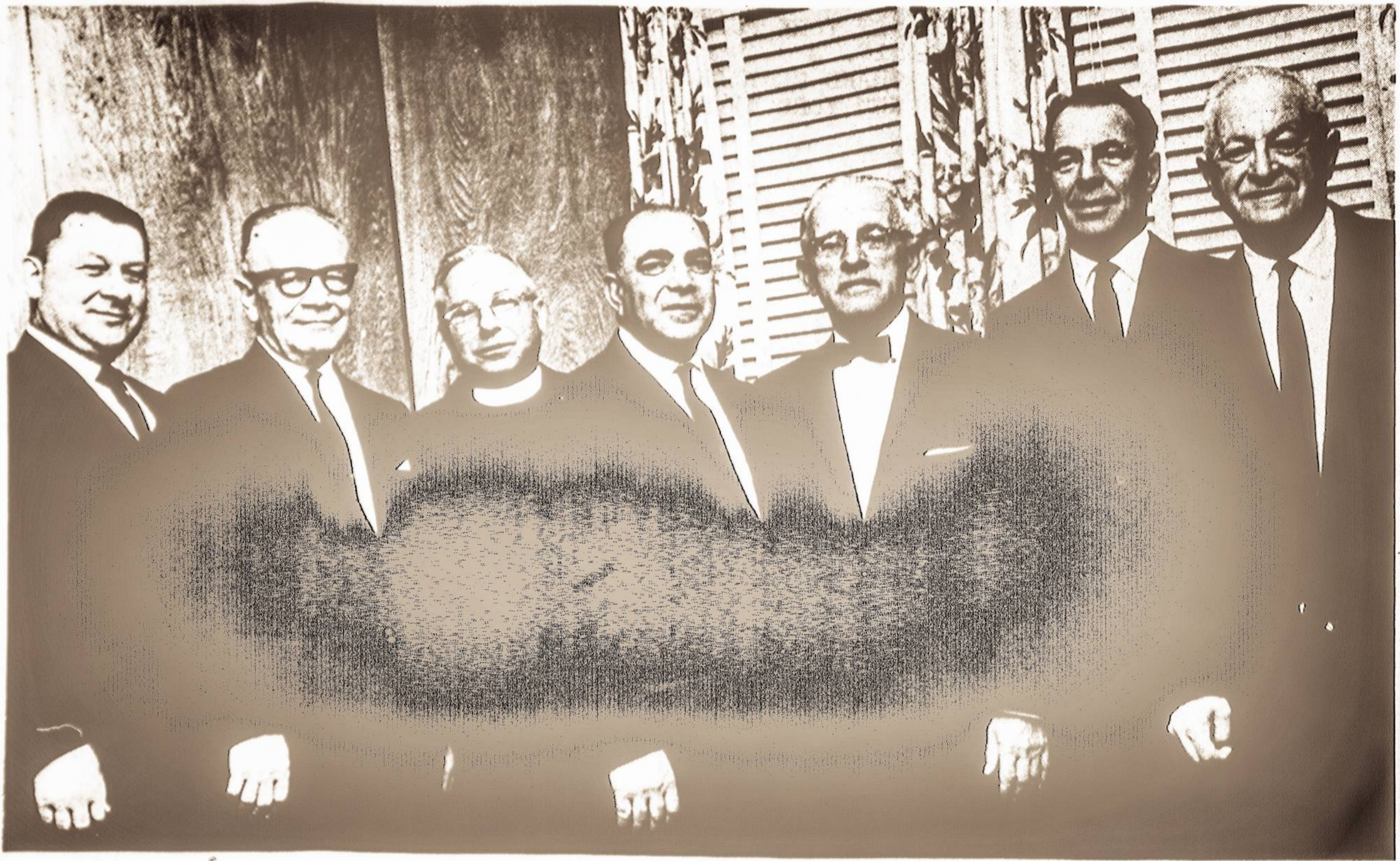
Pastaruoju metu jis ilgokai sirgo. Palaidotas gegužės 14 d. Wendlingen kapinėse, dalyvaujant bendradarbiams, ELTos pareigūnams ir būreliui lietuvių.

Jakužaitis kilimo mažlietuvis. Gimęs Stančiuose, Klaipėdos apskr. 1902 m. liepos 26 d. Per pastaruosius 10 metų Vokietijoje jisai dirbo prie VLIKo leidimų biuleteniu, ypač prie

vokiečių kalba biuletenio ELTA-Pressedienst. Keletą metų yra redagavęs ir lietuviškąjį ELTos biuletinį.

Lietuvoje Jakužaitis kaip žurnalistas pradėjo reikštis Klaipėdoje, paskui dirbo Kaune, kur atstovavo Klaipėdos ir užsienio spaudą.

Karo metu dirbo Berlyne tuo metuėjusiuose lietuviškuose laikraščiuose. Karui pasibaigus, nežiūrint savo darbo Eltoje, taip pat bendradarbiavo ir Amerikoje išsėnančiuose lietuviškuose laikraščiuose.

Waterburio lietuvių parapijos 70 m. sukakties bankete: (iš k. į d.) pirm. J. Samoška, muz. A. J. Aleksis, klebonas kun. A. E. Gradeckas, E. Di Napoli, vakaro vedėjas J. Adomaitis, miesto mēras J. McNellis ir J. Jenušaitis.

WATERBURY PARAPIJA MINĖJO 70 M. SUKAKTĮ

Waterburio, Conn, Lietuvių parapijos 70 metų sukakties Banketas įvyko balandžio 12 d., 6 val. vakare, šv. Juozapo mokyklos auditorijoje.

Programą pradėjo kun. A. E. Gradeckas invokacija ir po to sugiedota abu himnai. Po valgių, vad. komp. A. J. Aleksisui meninę dalį atliko choro pirm. solistė Marcelė Andrikytė, aktorius Algis Zemaitaitis ir vyrų sekstetas, kurį sudarė Ed. Stulginskis, M. Tomkūnas, Ant. Ballulis, K. Selibkas, J. Brazauskas ir Adolfas Čampė.

Atitinkamas kalbas pasakė klebonas kun. Ed. Gradeckas, mēras Joseph McNellis, kongresmanas John S. Monaghan, radio

dir. A. Paliulis, C. mēras Ray E. Snyder, choro ved. A. G. Aleksis, Ed. Di Napoli, C. com. selmo atstovas J. Adomaitis ir miesto vald. J. Jenušaitis, t. t. Visų kalbėtojų plačiai buvo paminėta šakota veikla mirusio klebono kun. Juozo J. Valantiejaus, kurio palaidoti buvo palaidoti bal. 10 d. Šio šaunaus pobūvio užbaigimo malda sukalbėjo kun. Paulius Sabulis. Svečių atsilankė per 500 asmenų. Pelno liko \$800.

KAS LAIKO TURI. -- Lietuvoje neseniai išėjusios J. Kulikausko knygelės "Šaškių kombinacijos" viršelis. Šaškės Lietuvoje labai populiarios.

MINKŲ RADIJAS ATŠVENTĖ 30 M. SUKAKTUVES

Boston, Mass. Seniausia lietuviška radijo programa Naujoji Anglijoje atšventė savo 30 metų sukaktuves balandžio 26 d. So. Bostono Lietuvių Pilečių Klubo Auditorijoje, surengdama įdomią metinį talentų popietę.

Dovaną laimėjo: Birutė Vaičiūgytė iš So. Bostono už eilėraščių ir paskambinimą. Birutė Adomavičiūtė iš So. Bostono už eilėraščių, Edvardas Budreika iš W. Roxbury už pagrojamą smuiką, Frances Manekis iš Dorchesterio už pašokimą.

"Mamės ir Papės" Polką laimėjo Martha Peleckienė

iš Dorchesterio su Jonu Ušellu iš So. Bostono; "Jau-nimo Polką" laimėjo Ruth Prakapatė Hartkop su savo vyru Karl iš Norwell, Mass.; Valcą laimėjo Ona Bartašūnienė ir Antanas Andrušionis iš So. Bostono; Tango laimėjo Eugenija ir Pranas Račkauskai iš So. Bostono.

Steponas ir Valentina Minkai, radijo programos vedėjai, dėkingi visiems atsilankusiems į rengimą. Dėkoja visiem programos dalyviams; talentų rinkėjams, visiem rengimo darbininkams; talentų tėveliams, visiem programos skelbėjams; taipgi visom šeiminiškėm, kurios iškepė ir padovanojo įvairaus maisto. Taipgi dėkoja už pinigines dovanas So. Bostono Lietuvių Pilečių klubui ir pavientem aukotojam.

Dėkojam poetui-rašytojui Stasiui Santvarui už jo pasveikinimo kalbą, kurią parengime skaltė dr. Bronius Baškys. Taipgi dėkojam advokatei Suzanai Šalnienėi už kalbą, kurią ji pasakė per stotį WLYN, 1960 bangas, bal. 26 d. kalbėtoja apibūdino radijo.

Programą ir jos vedėjus, pabrėždama, kad abu Minkai Amerikoje gimę, auklėti ir išmoksinti. Valentina baigusi New England Konservatoriją, o Steponas teisių mokslus. Jie prie savo radijo valandos pritraukė žymesnes tu laiku lietuvių muzikos pajėgas. Valentina buvo suorganizavusi sextetą, pavadintą "Sešios Birutės". Per daugelį metų kiekvieną sekmadienį "Sešios Birutės", vadovaujamos Valentinės, dainavo lietuviškas daineles per jų radijo.

"Lietuvai profesionalai į tą darbą irgi buvo įsijungę. Dažnai jie atvykdavo į stotį pasakyti kalbas vienu ar kitu klausimu, liečiant lietuvių gyvenimą. Lietuvių šventės buvo prisimintos, nauji talentai buvo išgirsti.

Vienu laikotarpiu Minkai buvo isteigę radijo valandą anglų kalba. Tuo laiku programai buvo duodami apie lietuvius ir jų veiklą anglų kalba. Tas davė Amerikos

publikai ir čia gimusiems lietuviams, visiškai nekalbantiems lietuviškai, progos išgirsti apie lietuvių kultūrą organizacijas, ir bendrą veiklą.

1938 m. vasario 22 d. Minkų prirengta programa, susidedanti iš muzikos, dainų, ir kalbų buvo tiesiai transliuojama į Lietuvą. Tai buvo jaudinantis įvykis.

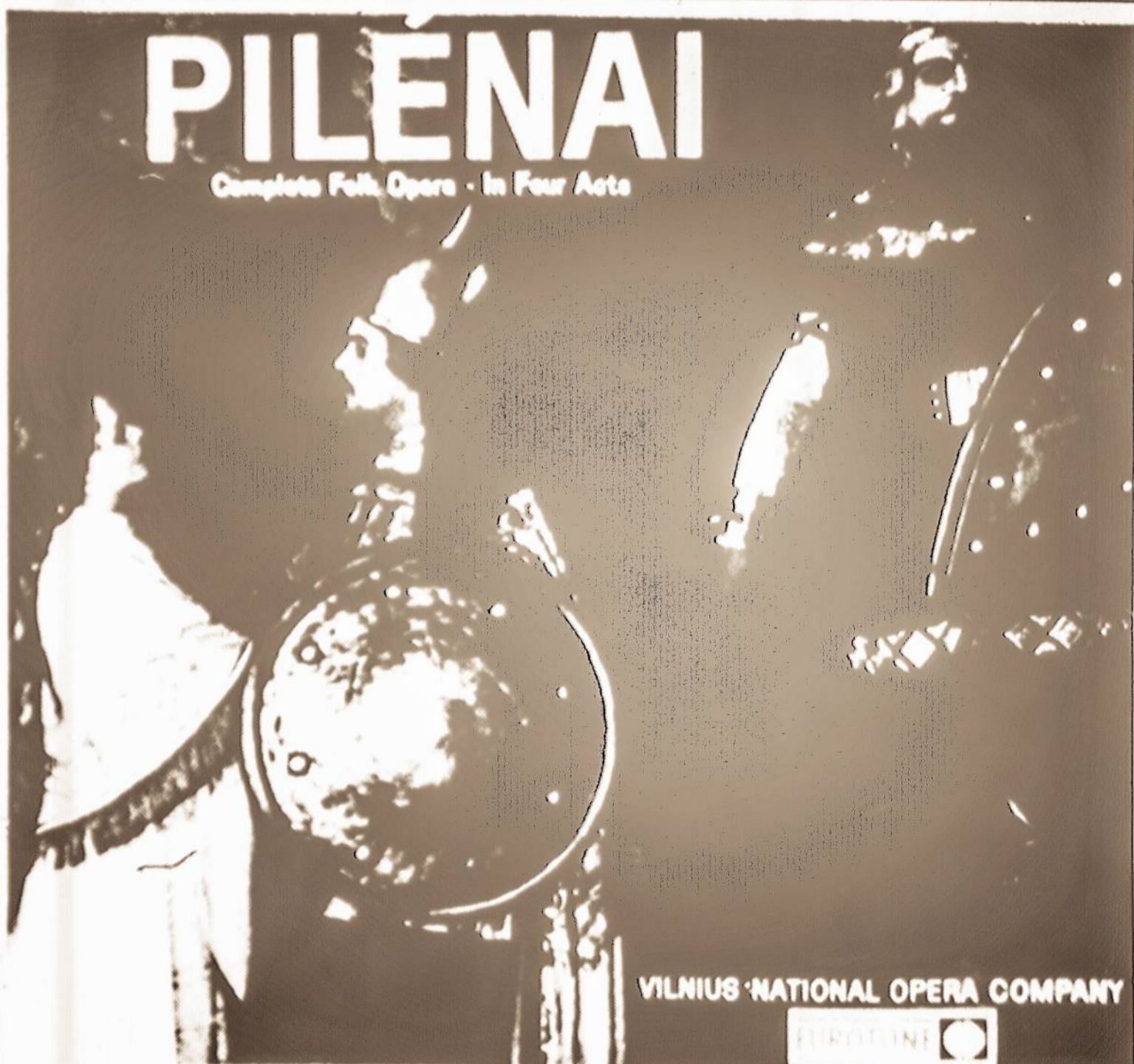
Valentina Minkienė yra dukra Mykolo Paltanavičiaus, buvusio leidėjo Amerikos Lietuvio Worcesteryje ir Stefanijos Paltanavičienės (registruota vaistininkė), kuri daugelį metų Amerikoje buvo svetimkalbio laikraščio redaktorė. Paltanavičienė buvo radijo valandos "Magdutė". Ji daug padėjo Minkams jų radijo darbe, paruošdama įdomių kalbėlių įvairiais klausimais ne tik apie lietuvius ir jų darbuotę, bet ir svarbius Amerikos gyvenimo įvykius, kurie buvo reikšmingi lietuviams.

Vesti radijo valandą be pertraukos per ištisus 30 metų yra nemenkas dalykas. Tokiam darbe susilaukiama nepasitenkinimų ir kritikos. Padėjėjų maža, bet kritikų daug. Steponas ir Valentina Minkai prieš visa tai atsilieka. Bendrai su vyru sveikiname juos tame darbe ir linkime jiems daug metų, geros sveikatos ir konstruktyvaus darbo lietuvių naudai.

Baigdami, norim taipgi širdingai padėkoti laikraščiam, kurie priėmė ir patalpino korespondencijas apie radijo programos 30 metų sukaktuvių rengimą.

Steponas ir Valentina Minkai

Kaune veikia 205 visokių knygynų, 3 teatrai, 1 filharmonija, 15 kino teatrų (5,000 sėdynių), 16-ka klubų. Kauno Dramos teatras pastatė R. Samulevičiaus "Studentiška novelė." Režisavo S. Motiejūnas, vaidino: A. Mackevičius, Rūta Staliliūnaitė, A. Šurna, Vyt. Eidukaitis, Vyt. Tomkus ir kiti. Dekoracijas parūpino J. Malinauskaitė.

Visi, kurie jau įsigijo "Pilėnų" operos plokšteles, džiaugiasi šiuo pirmuoju lietuviškos operos leidiniu. Šį 3-jų plokštelių albumą kiekvienas gali įsigyti už \$12.00. Prašoma kreiptis į Vienybę arba jos atstovus.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* ANATOLIJAUS KAIRIO 3 veiksmų satyrinė komedija "Viščiukų Ūkis" laimėjo 500 dol. premiją Scenos darbuotojų Sąjungos Chicagoje konkurse. Konkursas buvo prisiųsti 6 veikalai. Jury komisiją sudarė: V. Bagdaničius, M. I. C., 2. Kevalaitytė-Visockienė, M. Lemešytė-Dikinienė, B. Chomskis, K. Oželis.

* TĖVŲ ŠALIS" -- taip vadinasi Sofijos Jonynienės paruoštas vadovėlis liuanistinių mokyklų septintajam skyriui, neseniai pasirodęs Chicagoje: knyga gana stora -- 360 puslapių, įrišta į kietus viršelius. Vadovėlis turi 3 skyrius: literatūrinių skaitymų, Lietuvos istorijos, Lietuvos geografijos. Taip pat gausu nuotraukų bei iliustracijų.

* Birželio trėminių minėjimas, kurį rengia Chicagos Altas, bus birželio 12 d. Kaip praneša Naujienos (gegužės 8 d.) minėjime "bus parūpinta ir turtinga programa: įžymūs kalbėtojai, dainos, muzika."

* "MUSIC PAD" -- tokiu vardu išėjo žurnaliukas anglų kalba, redaguojamas Vienybės bendradarbio Tony Yuknis. Leidėjas yra Frank Jurgaitis. Šiame leidinyje, žadančiame eiti kas du mėnesiai, aprašomos svetainės, kuriose yra kokios nors pramogos lankytojams. Jų tarpe čia duodama žinių apie solistą Algirdą Brazį ir jo "Hilltop" svetainę. Tik keista, jog nepažymima, kad jis yra lietuvis, dainuoja Lietuvių Operoje ir pan.

* KOMPOZITORIUI PROF. VLADUI JAKUBĖNUI, mininčiam 60 metų amžiaus sukaktį, yra planuojama surengti pagerbimą. Tuo reikalu gegužės 9 d. iniciatorių vardu muz. Juozas Kreivėnas buvo sukvietęs pasitarti.

* VIENYBĖS ATSTOVYBĖJE CHICAGOJE -- 1320 So. 48th Ct., tel. OL 6-1357 galima užsiprenumeruoti Vienybę, pratęsti prenumeratą, įsigyti "Pilėnų" operos plokštelių. Čia galima kreiptis, norint perduoti Vienybės žinias, pranešimus ir kt.

* VYTAUTAS MEŠKAUSKAS ir jo žmona Eugenie, kaip praneša Cicero Life laikraštis, gavo JAV pilietybę. Taip pat pilietybę gavo Alfonsas ir Ona Venclovai.

* ALVUDO pavasarinis išvažiavimas į gamtą įvyko gegužės 17 d. miškelyje prie Lietuvių Tautinių Kapinių. Čia susirinko apie 200 jaunimo ir vyresniųjų, kurie smagiai praleido laiką šiltame ore ir malonioje aplinkumoje. Dr. J. Adomavičiaus, Z. Juškevičienės, inž. Slaboko, Pr. Šulo bei kitų Alvudo darbuotojų pastangomis ši pramoga liko atmintinu įvykiu. Su jaunimu čia darbavosi akt. Alf. Brinka, Sobieskis, Z. Juškevičienė ir kiti.

Netoli Alvudo gegužinės savo pramogas turėjo SLA 134-ta moterų kuopa ir "Ex-mainerių" klubas bei choras. Ten buvo susirinkę irgi po pora šimtų tautiečių. Pažymėtina buvo "Ex-mainerių" gegužinė, kurios dalyvių amžiaus vidurkis sukosi virš 60 metų amžiaus. Tai vadinamųjų "pažangiųjų" grupė, daugumoje Vilnies skaitytojai. Ex-mainerių" choras (choristų amžius 60-75 metai) čia sutraukė skambių lietuviškų dainų.

* PROF. ANTANAS KRIKŠČIUKAITIS (Aišbė) buvo paminėtas Liet. Teisininkų Draugijos Chicagos sk. narių susirinkime gegužės 3 d. sąryšyje su jo 100 metų gimimo sukaktimi. Apie prof. Krikščiuikaitį paskaitą skaitė adv. L. Šmulskytis, o dr. P. Jokubka paskaitė jo novelę "Brička."

* J. JAKUBS-JAKUBAUSKAS, buvęs sportininkas bei sporto varžybų organizatorius, rengiasi išleisti Amerikos Lietuvių sporto istoriją, kurioje tilps medžiaga iš 60 metų laikotarpio.

* J. DAINAUSKAS, Br. Kviklys, V. Liulevičius, kun. J. Prunskis, visi chigagiečiai, priimti tikraisiais Lituanistikos Instituto nariais per Instituto suvažiavimą gegužės mėn. 2 - 3 d. d. Washingtone.

KAS ČIA? - "Melyna, balta ir žalia", - taip Petravičius vadina šią savo akvarėlę (dalis kairėje trūksta). Parodoje buvo išstatyti 32 panašūs kūriniai - gyvos spalvinės plokštumos, anot J. Raudonio, kuris tapytojo darbus susirinkusiems apibūdino.

Dail. V. Petravičiaus kūryba

Dail. V. Petravičius gegužės 9 d. Chicagos Čiurlionio galerijoje atidarytoje parodoje žiūrovą pradžiugino savo nauja kūrybine energija ir spalvingumu. Jo 32 nauji parodoje išstatyti darbai padvelkė žaisminga, pavasariška nuotaika.

Kaip Antano Rūko žodyje apie dail. Petravičiaus kūrybą (jį perskaitė akt. J. Raudonis) buvo pasakyta: "Dailininko žaismės erdvė be galo plati: nuo plokštumų, kuriose didelė daugybė spalvų, virpančių, tarytum šesėliai mėnesienoje, niuansais ir niuansėliais, ligi tokių paveikslų, kur tik trys ar keturios spalvos, bet tokios turtingos ir taip surištos viena su kita, kad skamba lyg daugybės garsų akordai; nuo konkretizuotų spalvinių formų, linijų, brūkšnių ligi tokių švelnių spalvos paliejimų, kad kar-

tais užmiršti, jog tai atėjus, ir gėriesi, tarytum stebėdamas puikią akvarėlę."

Dail. Petravičiaus kolegų vardu iš Lietuvos Dailės Instituto (šios parodos rengėjų) kalbėjusi dail. Bronė Jarmekienė pasidžiaugė, kad Petravičiaus karta eina su gyvenimu. "Vieni kūrėjai sustojo ties Kybartų siena, kiti grįžo į protėvių laikus, dar kiti -- eina su gyvenimu. Vienu iš tokių yra dail. Petravičius. Jis, eidamas su gyvenimu, pralenkė kai kuriuos jaunosius." -- kalbėjo Dr. Jarmekienė.

Kadangi parodos atidarymo metu Jaunimo Centre vyko K. Donelaičio minėjimas, parodą atidaryti tesuirinko nepilna šimtinė žmonių, kurie čia jautėsi patekę į neeilinę tapybos parodą.

Dail. Petravičiaus paroda tęsiasi iki gegužės 17 d.

PAMINĖTAS K. DONELAITIS

Kristijono Donelaičio gimimo sukaktuvinis vakaras, surengtas gegužės mėn. 9 d. Jaunimo Centre, sutraukė minėjimams pažymėtiną žiūrovų būrį -- apie 500 žmonių.

Minėjimo, kurį surengė Pedagoginis Lituanistikos Institutas, programa turėjo 4 dalis: muzikinį prologą ir epilogą, referatus apie K. Donelaitį ir grožinį skaitymą iš "Metų." Referatus skaitė ir grožinį skaitymą atliko Pedagoginio Lituanistikos Instituto mokiniai, kurie čia įdėjo nemaža darbo, besiruošdami šiam minėjimui.

Įdomi buvo Donelaičio raštų paroda, kurioje išstatyta Donelaičio laiškų ir rankraščių fotografiniai pavyzdžiai, įvairios jo raštų laidos, enciklopedijos, ku-

riose minimas Donelaitis, iškarpos iš periodinės lietuvių spaudos su atsiliepimais apie Donelaitį, jo kūrybą, Donelaičio minėjimus. Šioje parodoje išstatyti ir Vienybės angliškasis priedas, kuriame rašoma apie Donelaitį.

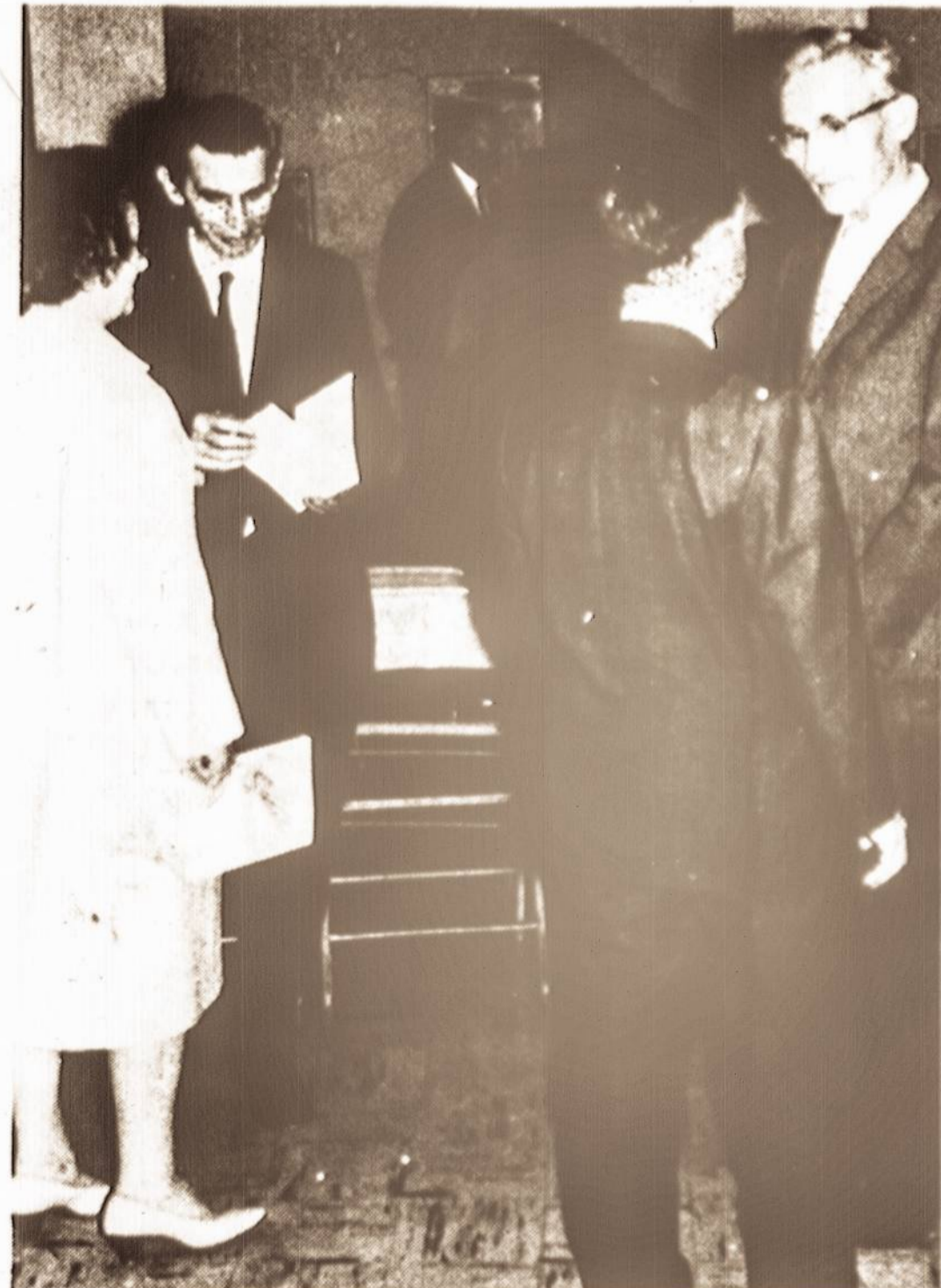
E. S.

MIRĖ LF AUKOTOJAS

Balandžio 22 d. mirė Kanados Lietuvių Fondo didžiausias aukotojas, vienintelis, kuris įnešė 1000 dol. Nors jis ankščiau prašė pavardės neskelbti, bet dabar jo našlė sutiko. Jis nebuvo koks turtuolis, daktaras ar inžinierius, bet paprastas lietuvis darbininkas Juozas Petravičius.

PATS PIRMAS - Cicerius V. Laurušonis buvo pats pirmas balsuotojas savo apylinkėje rinkimuose į IV JAV LB Tarybą. Čia jis atydžiai žymi 24 kandidatus iš 48 sąrašo.

VĖL PARODA. - Nenutrūkstamoje parodų grandinėje gegužės 9 d. Chicagoje, Čiurlionio galerijoje Lietuvių Dailės Institutas atidarė V. Petravičiaus abstraktinės tapybos parodą. Nuotraukoje dailininkas (kairėje) kalbasi su lankytoja A. Čepeniene. Šalia jų stovi realistinio meno atstovas A. Rūkštelė su P. Čepėnu. Vyt. Zalatoriaus nuotrauka

LIBERTY FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

204 North Broad Street
Philadelphia, Pa.

Announcing
LIBERTY FEDERAL
SAVINGS
63rd Anniversary

Souvenirs to all who
add to Savings.
Free Gifts for new accounts
April 29th to May 29th

SKYRIAUS ADRESAS: Stenton and Duval Sts, Philadelphia, Pa.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštys in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė. Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

Yra pas mus ir kitų įdomių "kultūrinių" žygių. Prisimename Vienybės redaktorės S. Narkėliūnaitės kelionę į Vilnių ir tėviškę. Parašė reportažą ir susuko du filmus. Už reportažą buvo "džingischaniškai" mūsų "žurnalistų" pulka, o filmų raginta neiti žiūrėti! Kitais žodžiais, raginta lietuvių neiti pasižiūrėti Vilniaus vaizdų! Vienybės leidėja V. Tysliavienė parvežė ir filmą ir "Pilėnų" operą. Raginta ir jos filmų neiti žiūrėti. Dar įdomiau, kad Darbininkas, kuris jos kelionę pasmerkė, dabar pardavinėja savo pelnui tos kelionės vaisių — "Pilėnų" operos plokšteles. Tysliavienė parūpino progą Stukui ir Valaičiui pasikalbėti su Lietuvą lankiusia artiste Rūta Lee Kilmonyte ir pasikalbėjimas buvo paskelbtas Vienybėje, iš kurios Kanadiškės Nepriklausomos Lietuvos redaktorius J. Kardelis jį persispausdino, nei mažiausio kredito Vienybei nesuteikdamas. O Darbininkas įsidėjo didžiulę J. Stuko ir Rūtos nuotrauką ir nė puse lūpu nemurktelėjo, kad tai S. Narkėliūnaitės daryta nuotrauka. Aną dieną Darbininkas tos nuotraukos klišę paskolino Garsui, bet ir vėl nė žodžio apie tai, kas tą nuotrauką padarė. Kągi, matyt, S. Narkėliūnaitės pavardė Darbininkui ne "košer," bet nuotrauka tai "košer." Clevelandiškė Dirva ir chicagiškis Draugas taip pat deda Narkėliūnaitės nuotraukas, bet irgi neparašo autoriaus.

Jugoslavija pirmutinė įrodė, kad komunistinė valstybė gali (Amerikos paremta ir skatinama) sveika kailį nešti ir be Maskvos. Už kinų nugaros atsistojusi Albanija parodė, kad galima Maskvai ir drąsiai spygą atkišti. Be abejo, šie pavyzdžiai nelieka nepastebėti kitose Rytų Europos valstybėse. Rumunija pareikalavo visų komunistinių partijų lygybės ir Maskvos Pravda principą pripažino. Kinų-rusų ginče rumunai paskelbė griežtą neutralumą ir pradėjo prekybos derybas su Amerika. Lenkija, Čekoslovakija ir Vengrija žodžiu pritaria Maskvai, bet ir prilaiko ją kinų iš raudonojo pasaulio visai dar neišbraukti. Su Maskva kietai testovė Rytų Vokietija, Bulgarija ir Jugoslavija. Atrodo, Rytų Europa susiklosto jau trimis grupelėmis. Nežinome, ar lietuvių, latvių ir estų raudonieji rusų-kinų ginčą kaip nors išnaudoja, nes mūsų spauda tokių dalykų neseka ir nestudijuoja. Ji pasitenkina persispausdinimu (su plačiais komentarais) iš cenzūruojamos Lietuvos spaudos. Kaip toje patarlėje: aklas aklą veda.

Mūsų profesorių 1951 m. suorganizuotas Lituanistikos Institutas šiemet gegužės pradžioje posėdžiavo Washingtone. Lietuvos atstovas J. Kajeckas dalyviams suruošė pobuvį. Išklaudyta trys pranešimai: A. Maciūno apie naujesnę medžiagą poetui Strazdui apibūdinti, J. Gimbuto apie kryžius prūsų lietuvių kapinėse ir J. Jakšto apie sovietų istoriko Pašuto pažirtas į Lietuvos valstybės įsikūrimą. Įdomiu sutapimu, profesorius Pašuto pats tuo laiku lankėsi Washingtone ir pareiškė noro išgirsti Jakšto pranešimą. Mūsų "vyrai" atsisakė jį įsileisti. Kažin, kas čia kultūringesniu išėjo?

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

AR TAI GLOBA AR PERSEKIOJIMAS?

Religinų kultų igaliojimas prie LTSR Ministrų Tarybos J. Rugienis atsako į klausimą, kam priklauso maldos namai ir daiktai, skirti kulto tikslams:

— Maldos pastatus ir kitą turtą, būtina kulto atlikimui, valstybiniai organai perduoda tikintiesiems, sudarantiems religinę bendruomenę, o ne dvasininkijai. Religinė bendruomenė šį inventorių pagal sutartį gauna iš rajono (miesto) DŽDT vykdomųjų komitetų nemokamam naudojimui. Šis turtas priklauso valstybei. Visas turtas, įsigytas religinių bendruomenių organų, turi būti valstybinių organų apyskaitoje ir nesiskaito bažnyčios nuosavybe...

— Religinė bendruomenė iš savo narių tarpo tikinčiųjų susirinkime atviru balsavimu renka vykdomąjį organą iš trijų asmenų... Dvasininko funkcijos apsiriboja religinių apeigų atlikimu. Dvasininkija ir religiniai centrai neturi teisės tvarkyti religinių bendruomenių žinioje esančio turto ir piniginių lėšų... —

Šia proga J. Rugienis negaili pikty žodžių kunigams: "kunigai stengiasi visą vadovavimą papilpoms paglemžti į savo rankas ir panaudoti tai savanaudiškiems tikslams, ... kunigai netgi grobsto religinių bendruomenių žinioje esantį valstybės turtą". Pagal Rugienį, kunigai neretai yra vagys, apgavikai, sukčiai. Žinoma, čia vis kalbama apie katalikų kunigus. Šie piktadariai palinkę žmonės pasidaro katalikų dvasininkais, bando administruoti parapijas. Aišku, kad kunigų skelbiamas tikėjimo ir moralės mokslas negali būti vertingas.

Žiūriu į tą laikraščio puslapį, į tą apilinką, kur telpa Rugieniaus paaiškinimas dėl maldos namų. Vienas straipsnelis prasižada sakiniu: "Šiuolaikinis mokslas paneigė mitą apie bažnytininkų įsivaizduojamą dangų." Kitame straipsnelyje aktyvus ateistas skundžiasi gavęs anonimą laišką, kur nežinomas religininkas jam tiesiai į akis rėžia: "Tave reikia pakrikštyti šunto vardu". Apie anonimus laiškus galime turėti ir neigiamą nuomonę, galime kritikuoti ir dažną jų žemą lygį, bet yra tikra,

kad anonimai laišku dabartinėje Lietuvoje yra beveik vienintelė rašyta priemonė tikėjimui ginti.

Iš J. Rugieniaus pareiškimo (kuris labai derinasi su visos tarybinės spaudos nuotakomis) aišku, kad tarybinė santvarka kunigams simpatijos nejaučia. Tarybinė santvarka rodo savo kilnumą ir humaniškumą leisdamas kunigams laisviems vaikščioti tarp žmonių. Bet tegul tik koks kunigas pabando vaikus mokinti tikėjimo!

Tarybinė santvarka tikėjimas laikomas senų laikų atgyvena. Kad tikėjimas toleruojamas ir net ministrų tarybos laikomas tikinčiųjų neigiamas religinių kultų igaliojimas, tuo parodomas kilnumas ir humaniškumas tikintiesiems, kurie laikomi nuo pažangos atsilikusia visuomenės dalimi. Ta nuo pažangos atsilikusi visuomenės dalis ne naikinama, bet viskas daroma, kad ji būtų kuo mažiau reikšminga valstybės gyvenime, kad savo buvimu nekludytų komunistinės statybos.

Taip atrodo ši problema nieku nepri dengta.

Tikėjimo reikalu su komunistais diskusijų vesti nėra reikalo, nes komunistas taip pat yra tikėjimas. Joks tikintysis nesileidžia į diskusijas su noru būti įtikintas kitaip, negu jis tik.

Ieškant išelties, nereikia pamiršti geriausio gydytojo — laiko. Kada tai buvo laikas, kai ir krikščioniškasis pasaulis kitaip tikintiesiems, kaip oficialiai nustatyta, turėjo ir inkvizicijas ir laužus, bet tie laikai praėjo. Palyginti, per labai trumpą savo gyvenimo laiką tarybinė valstybė pergyveno visokius Dzeržinskis ir Stalinas. Optimistiškai galvojant, ten turėtų gan greitai ateiti tokie laikai, kad bus ne tik iš bėdos toleruojamas tikėjimas, bet ir kruopščiai rūpinamasi, kad nebūtų pažaidinėjama tikėjimo laisvė. Nes laisvės pamėgimas yra žmogui įgimtas, prie valstybės nevaržomas sąžinės laisvės eis ir tarybinis žmogus.

Nukelta į 5 psl.

Neapykantos skleidėjai Amerikoje

Amerikoje pastaraisiais metais prisistiegė daug vadinamųjų "patriotinių," "prieškomunistinių" bei kitokiems panašiais motyvais savo veiklą grindžiančių organizacijų, draugijų ar grupių. Dauguma iš jų yra niekas kitas kaip, amerikonišku terminuariant, "hate groups," norinčios Amerikos žmonių tarpe sėti nesantaiką, neapykantą. Kadangi visais laikais atsiranda žmonių, kuriems dėl vienokių ar kitokių priežasčių nepatinka krašto valdžia, jos asmenys ar šlap labiau žinomi piliečiai, tokios grupės visada randa sau pasekėjų.

Šiuo laiku pas amerikiečius rimtoje spaudoje yra gana vaizdžiai pristatomas komunistinis pavojus šiam kraštui. Tą klausimą studijuojantieji ieško nuosirdžių kelių bei priemonių kaip sukurti komunistinį įsigalėjimą kitur ir kaip atsispirti prieš jį krašto viduje.

Bet šioje vietoje komunistinį pavojų eksportuoja tos "hate" grupės savo naudai. Jos savo veiklą bei literatūrą stengiasi nukreipti tariamos prieškomunistinės kovos linkme, tuo tikėdamiesi finansinės paramos iš Amerikos gyventojų. Reikia pasakyti, jog šios grupės, kurių dauguma yra niekas kitas kaip antisemitinės, rasistinės ar nacinės organizacijos, išnaudodamos amerikiečių gyventojų nuotaikas, sau draugų randa.

Ypatingai jos stengiasi išnaudoti Amerikoje gyvenančius užsieniečius, kurie daugumoje yra išgyvenę

EDVARDAS ŠULAITIS

žiaurią komunistinę priešspaudą bei terorą ir greitai pakliūna į "jausmų eksploatuotojų" pinklęs.

Dar neseniai visos Amerikos spaudoje plačiai nuskambėjo vienos iš žymiųjų "hate" grupių nario Revilo Oliver (Illinois un-to profesorius) šmeižto žodžiai žuvusiam prezidentui Kennedžiui. R. Oliver sakė, jog a. a. Kennedy buvo komunistų įrankis Amerikoje ir buvo jį nužudytas, nes neatliko komunistų reikalavimus taip greitai, kaip anie pageidavo.

"Hate" grupių spauda panašių dalykų, nukreiptų prieš Amerikos aukštuosius pareigūnus, talpina gana daug ir, jeigu tuo tikėti, tai atrodytų, jog daugiau negu pusė Amerikos valdžios ar kongreso narių yra komunistai ar aiškūs jų pataikūnai.

Įdomus yra kongresmano Glenn Cunningham į "Congressional Record" (1964 m. vasario 17 d.) įdėtas "Life Line" radijo programoje perduotas tekstas, pavadintas "Freedom and Hate." Šiame oficialiame Kongreso darbų leidinyje (beje, tos dienos numeryje yra daug medžiagos iš Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimo Kongresė) yra sakoma:

ment is a Communist or a traitor, or willingly does the bidding of Communists and traitors... Loose charges of communism and treason do arouse hatred of the persons attacked, and therefore should not be indulged in by any responsible constructive... No man sincerely wishes freedom for all his fellow men unless he loves them; it is only those who hate or (more often) fear their fellow men who wish to confine and control them."

Reikia pasakyti, jog amerikiečių "hate" grupių manija yra įsisukverbusi ir į mūsų tautiečių tarpą. Vienai, gaudami kraštutinę amerikiečių spaudą, kiti gal kitų motyvų vedini irgi pradeda kelti nesantaiką lietuvių tarpe, lengvai dalindami "komunistų" ar jų pasekėjų titulų savo tautiečiams — nepatinkamiems asmenims ar jų grupėms. Ir kas keista, jog žymi lietuvių spaudos dalis tokias "hate" tendencijas toleruoja, o kai kurie leidiniai, atrodo, tik ir tam yra leidžiami, kad skleistų neapykantą lietuviuose ar juos skaldytų.

Anksčiau paduotos citatos yra vertos mūsų dėmesio! Atsimintina, jog valstybės pareigūnų įtarinėjimas bei nepagrįstas inkriminavimas nėra patriotinis, o priešvalstybinis darbas, lygiai kaip ir lietuvių veikėjų bei spaudos žmonių šmeižimas nėra lietuviškiems reikalams pasitarnaujans veiksmas, o priešlietuviškas darbas.

Prof. Otrebskio įspūdžiai iš praeities

Lenkų kalbininkas prof. J. Otrebski Varšuvoje išelname laikraštyje Problemy parašė įdomius įspūdžius iš praeities, kai jam tekdavo rinkti lituanistinę medžiagą Vilniaus krašte.

J. Boduen de Courten, kuris buvo ne tik žymus kalbininkas, bet ir politologas, kaip ir kiti kalbininkai, tvirtino, kad gerai mokėti galima tik vieną kalbą — gimtąją.

Visos svetimos kalbos apskritai išmokstamos paviršutiniškai. Šia tema būtų galima parašyti traktatą, tačiau pateiksiu tik pavyzdį, kuris rodo, kokios silpnos žmogaus jėgos, kalbant svetimomis kalbomis.

Vienu metu, kai Vilniuje slautė vidurių šilinė, mieste ant sienų pasirodė tokie skelbimai: "Nie pijcie zielonei vody!". Tai lituanizmas. Lietuvių kalboje būdvardis žalias turi dvi reikšmes, kurios lenkų kalboje nusakomos žodžiais zielony ir surovny. Manyta, kad taip yra ir lenkų kalboje. Ir todėl vietoje surova voda atsirado zielona voda.

ARŠUVIETIŠKAI

J. Boduenas de Kurtenė, žymus kalbininkas-filosofas ir visuomenininkas, kartą viešėdamas viename Vilniaus krašto kampelyje, klausėsi "paprastų" žmonių pasakojimo apie visus sujaudinusį įvykį. Susidomėjęs jis paklausė: "O kas buvo tie žmonės, įvykio kaltininkai, kaip jie kalbėjo? Lenkiškai?" -- "Ne" -- "ne lenkiškai" -- "Lietuviškai?" -- "Ne, ne lietuviškai" -- "Baltarusiškai?" -- "Ne" -- "Tai, gal būt, rusiškai?" -- "Taip pat ne".

Kai, buvo išvardintos visos kalbos, kuriomis galima girdėti kalbant Vilniaus krašte, ir gavo vis tą patį atsakymą, Boduenas nekant-raudamas paklausė: "Tai kokiu gi kalba kalbėjo tie žmonės?" -- "Arsuvietiška (t. y. varšuvietiška), ponuti". Tik vėliau, smulkiai išsisklaidinęs, Boduenas sužinojo, kad "paprastų" Vilniaus krašto lenkų supratimu varšuvietiška yra tokia lenkų kalba, kurioje kai kurie priebalsiai ištariamai ryškiai, ryškiau negu Vilniaus ir apskritai Lietuvos lenkų kalboje.

Jei kas būdvardį warszawski ištaria arszawski ar arszawski tai todėl, kad ir Varšuvą vadina Arszawa. Ši lytis atsirado visų pirma dėl to, kad tariant w Warszawie abu garsai buvo girdimi kaip vienas w, t. y. w Arszawie, Panašiai Kalisio apylinkėse, esant greta dviems w — w Wilnie sudarytas naujas Vilnius pavadinimas: vietoj Wilno — lino.

ŽMONĖS IR GAMTA

Kalbininkė rinko žodžius Vilniaus krašto Bentakonių apylinkėje. Ji norėjo sužinoti, kaip ten vadinamas augantis (nenukirstas) medis. Tačiau, įvairiai formulodama klausimus, vien girdėjo: kriaušė, klevas, liepa...

Kai ji ėmė kitaip formuluoti klausimus, kaimietis tai palaikė pasijuokimu iš jo sveikos nuovokos, pasijuokė iš jo ir nuėjo. Tik dabar kalbininkė suprato, kad žmonių sąmonė visų pirma

figuruoja konkretus medžiagai: kriaušė, klevas, liepa, kurių kiekvienas turi savo ypatybės ir pagal tai naudojamas.

To krašto žmonės įprato prie konkrečių medžių ir nejučia būtinumo naudoti bendrą medžio pavadinimą. Į panašų reiškinį atkreipė dėmesį vilnietė akių gydytoja Marija Horodničienė. Jos pacientai analfabetai regėjimo tyrimų lentelių su piešiniais pagalba žuvį mato kaip kuoją, ešerį ar lydeką. Paukštis, tų pačių pacientų akimis žiūrint, tai višta, varna, vanagas, gaidys ar dar koks kitas paukštis.

Šios žinios turi svarbią reikšmę etnologiniuose, kalbiniuose tyriminiuose, ir būtent tai liečia etimologiją. Tai nesuigranamai rodo, kad bendri pavadinimai kilo iš konkrečių. K. Ničas savo veikalė "Lenkų liaudies kalba" pateikia keletą pavyzdžių, tačiau tik kaip įvairenybes.

MOKESČIŲ RINKĖJAS IR IŠDAVIKAS

Kai maždaug apie 1930 metus, tyrinėdamas lietuvių tarmes, vaikštinėjau Švenčionių apskrityje. Tverčiaus parapijoje, ne kartą buvau palaikytas mokesčių valdybos valdininku. Atsitikdavo taip, kad iš mane sudominusios trobos nieko neišsinešdavau. Nes, žiūrėk, jau ant slenksčio mane sustinka šeimininkės raudojimas ir įtikinėjimai, kad visas jų turtas -- tai dūminė pirkia (dėl jos kaip tik ir norėjau užteiti), spinta, viena karvutė ir pora avių. Negelbsti jokie nuraminimai. Keliavau kartu su studentu, kilusiu iš tų apylinkių, -- jį vadino išdaviku.

Prof. Jan Otrebski su žmona Elena (Samaniute) prie savo gyvenamųjų namų Poznanėje 1938 m. Žmona, dar tuo metu studentė, yra padėjusi profesoriui rinkti lituanistiką Vilniaus krašte.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

LIETUVOJE IŠEINA 600 KNYGŲ PER METUS

VYTAUTAS ZALATORIUS

Lietuvoje išeina beveik 600 knygų per metus, sprendžiant iš "Naujų knygų" biuletenio, leidžiamo kas du mėnesiai Lietuvos leidyklų ir Knygų prekybos valdybos.

Šių metų kovo-balandžio mėnesių numeryje išvardintos 97 knygos ir knygelės. Iš to skaičiaus daugiausia leidinių skirta jaunimui -- 15, kurių tik vieno autorius yra lietuvis V. Montvila su savo poezijos rinkiniu "Laisva daina". Kitų aštuonių jaunimo knygų autoriai turi tokias pavardes kaip Golosovskis, Vlgdorova, Dilaktorskaja, Pastarosios, pvz., parašyta XVIII amžiaus austrų kompozitoriaus Haidno biografija. Likusieji šios grupės knygų autoriai yra kilę iš kitų "broliškių respublikų,"

nors reprezentuojamas ir anglų klasikas S. Moemas su "Mėnuliu ir skatiku."

D. Tarabildienė (Liudo Girus „Ne margi sakalėliai“).

AUTORIŲ DAUGUMA LIETUVIAI

Bendrai 63% visų autorių, atrodo, lietuviai, 25% rusai ir likusieji -- kiti svetimšaliai.

Grynai komunistinės, atrodo, yra 7 knygos, kurios sudaro maždaug tokį pat procentą visų leidžiamų knygų. Tai knygos, pasirodancios po "Politikos ir visuomenės" ir po "Ateizmo" rubrikomis.

Tarp vertingų, naudingų ar vartotinių naujų leidinių

yra B. Abramavičienės, G. Daugirdaitės ir I. Laptėvaitės "Spoken English", V. Geležiuo ir P. Švambario "Mėgėjiškų kino filmų gamybos technika", L. Gnelščio "Kristijonas Donelaitis ir jo epocha", amerikiečių klasiko T. Dreizerio "Amerikoniškosios tragedijos" du tomai, R. Krukaitės monografija apie A. Makūnaitės grafikos darbus ir sportininkams skirta A. Paltauro "Teniso "tėse" ir J. Kulikausko "u kombinacijos."

ŠEKSPYRAS LIETUVIŠK.

Tarp anksčiau išleistų knygų pirkėjams siūlomi keturi Šekspyro raštų tomai ir penki Gogolio.

Vidutinis tiražas, kuriuo knygos leidžiamos yra 15,000 egzempliorių. Kainos vidurkis -- vienas rublis už knygą ar dar žemesnis.

A. Makūnaitė („Gulbė karaliaus patį“).

A. Steponavičius (K. Kubilinsko „Vartė karalienė“).

Biuletenyje nerašoma, kaip lietuvis Amerikoje galėtų užsisakyti šias knygas. Tačiau vienas būdas yra -- per gimines. Kiek jie ten beuždirbtų, bet už sluntinį atsidėkodami vis galėtų kokią knygėlę atsistūti.

Biuletenyje taip pat minimas ir kažkosios "Knygos paštu" adresas, Vilnius, Rašytojų g. 4. Koks smalsuolis galėtų ir ten parašyti ir sužinoti, ar oficialiai knygos slunčiamos į užsienį ar ne.

Kadangi pinigų persiųsti galima, tai ir knygas užsisakyti turėtų būti įmanoma. Pats netikriausias būdas, Lietuvoje išelname knygoms gauti yra per vieną kitą dideliame mieste esantį knygyną, kuris specializuojasi knygų iš už Geležinės uždangos platiniu. Tačiau tokiuose knygynuose lietuviškų knygų labai mažai ir pirkėjas, turbūt, turėtų pasitenkinti lietuvišku Lenino raštų vertimu arba išėti be nieko.

VILNIUJE ŠI PAVASARĮ... PLAUKIANT NERIES UPE.

Lietuvoje ruošiamasi turizmo sezonui

J. Litvinas, Lietuvos respublikinės turizmo tarybos, pirmininkas, Vilniuje einančios Tiesos skaitytojams balandžio 3 d. rašo apie turizmą Lietuvoje ir lietuvių keliones į įvairias Sovietų Sąjungos respublikas.

Iš jo rašinio įdomu patirti, kaip tasai turizmas valstybės organizuojamas ir ką turistams norima parodyti. Vakarų pasaulyje tai patys turistai iš gausių planų patys pasirenka, ką jie nori aplankyti ar pamatyti.

J. Litvinas rašo:

„Kasmet vis daugiau žmonių praleidžia atostogas kelionėse. Vis didesni užmoji įgauna turizmas. Turistines keliones siekiama organizuoti taip, kad keliautojai turėtų geriausias sąlygas pažinti savo plačią Tėvynę, žmones ir pajustų galingąjį komunizmo statybos pulsą. Nors steigiamos naujos turistinės bazės, sudaromi nauji kelionių maršrutai, papildomai organizuojami turistiniai traukiniai, garlaiviai, autobusų kolonos, bet visų norinčių keliauti dar neįmanoma patenkinti.

Pernai 2,127 Tarybų Lietuvos darbo žmonės išsėjęs kitų respublikų turistinėse bazėse. Šiais metais į kitų respublikų turistines bazes mūsų respublika gavo 2,300 turistinių kelialapių 82 maršrutais.

Turistiniai kelialapiai yra dvejetainiai. Liniiniuose maršrutuose turistai autobusais, traukiniais, laivais arba pėsti grupėmis vyksta pagal iš anksto numatytą planą iš vienos turistinės bazės į kitą. Spindulinių maršrutų turistai apgyvendinami vienoje turistinėje bazėje, iš kurios rengiamos išvykos ir ekskursijos, sugrįžtant atgal į tą pačią bazę.

Praeitais metais jau balandžio mėnesį visi turistiniai kelialapiai buvo išparduoti. Nors šiais metais turistinių kelialapių gauta daugiau, bet jau šiandien beveik visi jie yra išskirstyti prisauginėjimams organizacijoms.

Vis populiarsnės darosi Tarybų Lietuvos turistinės bazės. Praeitų metų sezono negalima buvo patenkinti visų norinčių aplankyti Tarybų Lietuvą. Ypač megstami turistiniai maršrutai po Rytų Lietuvą, o ypač Ignalinos ežerų labirintu.

Lietuvos respublikinė turizmo taryba, siekdama patenkinti kuo daugiau darbo žmonių, liepos mėnesį atidaro stambiausią ir moderniausią respublikoje Palangos turistinę bazę. Kitoje turistinėse bazėse padidinamas vietų skaičius. Iš viso šiais metais mūsų respublikos turistinės bazės priims 8,675 turistus.

Norintiems apsilankyti šalyse pietuose, Lietuvos respublikinė turizmo taryba šiemet organizuos eilę turistinių traukinių įvairiausiais maršrutais. Keliaudami šiais traukiniais, daugiau kaip 1,500 respublikos darbo žmonių turės galimybę įdomiai praleisti atostogas.

Kovo 22-27 dienomis Žemės ūkio produktų gamybos ir paruošų darbininkų ir

Tęsiama 10 psl.

Atsišaukimas į Amerikos lietuvių jaunąją kartą

Mieli Kolegos:

Visais laikais jaunoji karta dalyvavo priešakinėse politinėse kovose gretose. Politinis sąmoningumas yra mūsų misija ir tradicija. Ypač šiandieną, kada mūsų tauta yra priespaudoje ir kada komunistiniame pasaulyje įsigali suirutė, o dalis komunistinio pasaulio ieško koegzistencijos ir pasidalinimų įtakos sferomis su vakarais, politinis išsivijęs darbas įgauna dar didesnę reikšmę. Jaunosios kartos tautinė esmė ir padėtis įpareigoja ją:

1. Prisidėti prie bendrų išsivijęs pastangų dėl Lietuvos nepriklausomybės atgavimo.

2. Dalyvauti pasaulio jaunimo sąjudžiuose ir ten atstovauti pavergtos tautos jaunimą ir jo interesus.

3. Dalyvauti, su politine misija, savo gyvenamojo

krašto jaunimo ir studentijos veikloje.

4. Ugdyti politinį sąmoningumą pačioje jauniausioje išsivijęs kartoje.

Šių uždavinių tolimesniam ir tikslingesniam apibrėžimui ir vykdymui aptarti nėra geresnės progos, kaip Amerikos Lietuvių Tarybos šaukiamas AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESAS birželio mėn. 26-28 d.d. Shoreham Hotel, Washington, D. C. Šio Kongreso tikslas yra: „Pademonstruoti Amerikos lietuvių vieningumą kovoje už Lietuvos išlaisvinimą, pareikšti padėką arba pasisakyti dėl JAV vedamos politikos Lietuvos išlaisvinimo reikalu, aptarti pasiruošimą specialiai akcijai reikalaujančiai plačiosios visuomenės įsijungimo bei paramos.“

Mes, žemiau pasirašę jaunimo organizacijų atsto-

vai, kviečiame visą lietuvių jaunimą skaitlingai dalyvauti Kongrese ir pademonstruoti jaunosios kartos solidarumą kovoje dėl Lietuvos laisvės. Kongrese numatyta speciali sesija, suorganizuota jaunosios kartos, organizacijų atstovų pasitarimas politinės veiklos klausimais, bei bendra Amerikos Lietuvių Tarybos organizuojama programa, kaip JAV Kongreso narių lankymas ir t. t.

Parodykime lietuvių visuomenei ir pasauliui, kad lietuvių išsivijęs jaunoji karta ryžtingai stovi Lietuvos interesų sargyboje.

IKI PASIMATYMO WASHINGTONĖ!

Amerikos Lietuvių Kongreso jaunimo koordinato-

riai: Algimantas Gureckas -- Lietuvių Jaunimo Federacijos pirm.; Tomas Remeikis -- ALTO Valdybos vicepirm.; Algis Zaporackas -- Lietuvių Studentų Sąjungos, JAV pirm.

JAUNIMO ORGANIZACIJOS

Audronė Kubiliūtė -- Akademikų Skaučių Draugovės pirm.; Stepa Matas -- Filisterių Skautų Sąjūdžio pirm.; Liudas Šlenys -- Korp: GINTARAS pirm.; Arūnas Udrys -- Lietuvių Studentų Sąjungos, JAV vicepirm.; Vaclovas Mažeika -- Korp: NEO-LITUANIA pirm.; Jonas Valaitis -- Santaros-Šviesos Federacijos taros-Šviesos Federacijos pirm.; Studentų Ateitininkų Sąjungos Centro Valdyba Vytautas Demereckis -- Korp: VYTIS pirm.

Premijos vaikų literatūrai

REGINA KUTKUS

Gyvename tiesiog premijų amžiuje. Gražuolės premijuojamos net dukart: pirmą kartą pačios gamtos apdovanojamos, o antra -- savo garbintojų. Premijuojami dailės kūriniai, dargi tokie, kurie, atrodo, neverti ne tik premijos, bet ir tų pačių dažų, kurie ten ištepti, pav., kai visa drobė nutepta grynai juodai, tik paliktas baltas taškas kampe... Premijas gauna net ir beždžionės, kurių savininkai išstato jų „geniališkumą“ darbus parodose.

Mes lietuviai dar kol kas beždžionių nepremijuojame, nors modernioji dailė jau pavergė vadinamuosius mano kritikus ir recenzentus. Mes, ta vadinamoji „papras-toji publika“ stebimės ir pečiiais traukome -- dėl kai kurių išstatytų darbų, bet žodžio tarti negalime, nes visažinantieji meno kritikai apšaukia mus neišmanan-

čiais šių dienų mene, jei pabandome papeikti koki „modernistą“.

Visokie rėksniai ir drąsūs teplioriai su savo rėkiančiais „kūriniais“ prasiūša į pirmąsias eiles, kai tuo tarpu tylūs realistai nustumiami į galą arba visai nepriimami į parodas. Reiktų kaip to Anderseno pasakoje nekaltai vaikeliui, kuris sušuktų: „Karalius nuogas!“

Turime daug premijų ir literatūrai. Premijuojami romanai, net keli iš karto, besirungiant keliems laikraščiams. Premijuojama poezija, mokslo veikalai, įvairūs rašiniai, dramos veikalai.

Visa tai labai gražu, ir garbė tiems žmonėms, kurie savo laiką ir pinigų aukoja tokie geriems tikslams. Tik reikia pažymėti, kad visos tos premijos yra išimtinai suaugusiųjų labai ir mažonumui. O mūsų mažlesiams skirtos knygos yra visiškai išstumtos iš premijų srities. Tė-

vai galvoja, kad tuo yra daroma skriauda vaikų rašytojams ir didelė žala mūsų vaikučiams, kurios didžiuliu vargu stengiamės išauginti lietuviais. Kai visa energija ir paskatinimas nukreipti suaugusiųjų labai, niekas, atrodo, ir nebesistengia vaikams rašyti. Juk bešėina vos viena dvi knygelės vaikams kasmet. Mūsų vaikams verkia -- prašo lietuviškų skaitinių. Savo stokuodami, noromis nenoromis turime griebtis angliškų. Kodėl taip apleista vaikų literatūra? Ar mes nemylime savo mažųjų, ar jau pamiršome, kad jei neprižiūrėsime tų daigelių dabar, tai išaugę iš jų augalai nežydės lietuviškai, bet puoš kitataučių darželius?

Skaitėme spaudoje, kad buvęs Kultūros Kongresas Chicagoje rūpinosi tuo reikalu, priėmė rezoliucijas vaikų knygų spausdinimo ir platinimo reikalu. Kur tie pažadėtieji darbai? Kol kas jų nematome, nors jau daug

laiko praėjo. Kodėl tarp tų visų tūkstantinių premijų romanams, poezijai ir kitiems neatsiranda nors penkšimtinė kasmetinė vaikų literatūros premija?

Jei pagaliau taip gaila tų dolerių, tai kodėl, pvz., kad ir rašytoju D-ja negalėtų duoti nors kasmetinės garbės premijos, kuri nieko nekainuotų, bet priduo-tų savo truputį malonumo rašytojams? Kodėl, o kodėl taip užmiršome tokį svarbų lietuviškai reikalą -- savo mažųjų literatūrą?

Kokią susidomėjimą sukelia kasmet romano premijos! Rašytojai rašo, varžosi, skaitytojai susidomėję laukia rezultatų paskui perka premijuotą romaną. Kad tai būtų daroma ir su vaikų literatūra, atsirastų patraukimas ir rašytojams, susidomėtų ir tėvai, laimėtų ir knygą, nes būtų greičiau išperkama. O daugiausia tai laimėtų mūsų mažieji, be kurių nebus ateities lietuviškai svečiose šalyse.

Sakoma, kad šiais metais įvairių stipendijų Lietuvoje gausią 34,700 mokinių.

Mano apsilankymas Lietuvoje

Mano viešnagai Lietuvoje buvo belikę vos keliolika valandų. Sekantį rytą turėjau palikti Vilnių, nors kiti vis atkalbinėjo, prašydami, kad pasilikčiau iki poeto V. Putino – Mykoliaičio akademijos. Būtų buvę malonu dalyvauti įžymaus poeto pagerbime, bet, deja, tuo kvietimu negalėjau pasinaudoti.

Su Jonu Deksniu ir kitais lietuviais papietavusi Vilniaus viešbutyje ir su visais atsisveikinusi, vėl nuskubėjau pas Inturisto atstovą J. Sutkų pasiteirauti dėl savo kelionės į Ameriką. Rytiniame lėktuve iš Vilniaus sausio 4 d. vietų nebuvo, nes tuo lėktuvu skrido S. Sondecko vadovaujamas styginis ansamblis koncertuoti į Maskvą. Sutkus užsakė vietą popietiniame lėktuve, bet apie tolimesnę kelionę iš Maskvos į New Yorką žinių neturėjo. Tai man kėlė nerimą.

– Nesirūpinkite, – J. Sutkus ramino, – kai nuskrisite į Maskvą, Inturistas viską sutvarkys...

Keliomis valandomis pratęsta viešnagė Vilniuje suteikė progos man atsisveikinti su vilniečiais, apsilankyti prezidentūroje ir dar sykį Rasų kapinėse. Nuo neseniai supilto Juozo Tyslavos kapo atminimui pasikuočiau nedidelę dėžutę sušalusios Lietuvos žemės.

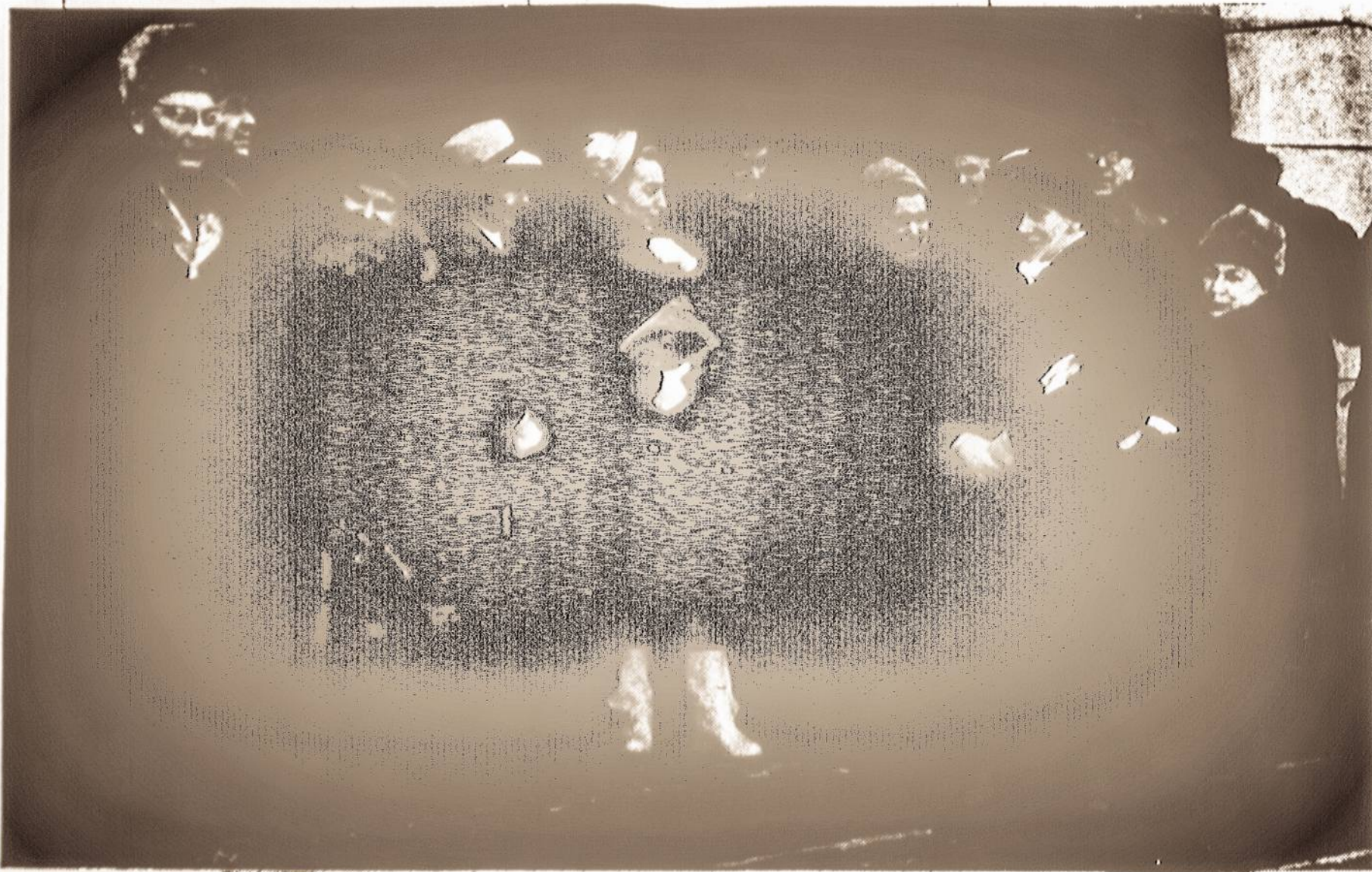

Buvau maniusi, kad neteks apsilankyti prezidentūroje ir susipažinti su Justu Paleckiu, kuriam norėjau perduoti kai kurių vienybečių prašymus dėl giminių. Buvau dėkinga, kad tokia proga man buvo sudaryta.

Apie Paleckio veiklą praeityje buvau gana gerai informuota. Per eilę metų, įvairiais laikotarpiais, jo buvę kolegos ir pažįstami – Juozas Petrėnas, Vytautas Gedgaudas ir kiti, vienybės redakcijoje labai dažnai jį prisiminėdavo, kalbėdami apie savo bendradarbiavimo laikus. Tų pokalbių metu svarstydavome ir jo vaidmenį okupuotame krašte, Juozas Tyslava vis priešdavo išvados, kad tik ateities istorikai tegalės atitinkamai įvertinti Paleckį, tad ne mūsų kartai jį dabar teisti ir smerkti.

Tyslavos žodžius čia ne kartą prisiminiau, girdėdama, kaip palankiai Vilniaus lietuviai apie Paleckį kalba, tuo tarpu, kai Amerikoje įsai daugelio kolojamas. Apie Lietuvos žmonių nuomonę dėl Paleckio jau anksčiau buvau girdėjusi ir iš Birutės Paprockienės, kai ji sugrįžo iš savo trumpo vizito Lietuvoje 1960 m. ir pasakojo, kad ir ji norėjusi Paleckį aplankyti, bet jai nepavykė su juo susitikti.

Pats būdamas poetu, rašytoju ir žurnalistu, atrodo, kad Paleckis savo artimiausiais bendradarbiais pasirinkęs literatus. Rašytojai ir poetai, man atrodė, Lietuvoje bene labiausiai

Dalis vilniečių, atvykusių į Vilniaus aerouostą mane išlydėti į Ameriką. Nuotraukoje matomi: rašytojas V. Mozūriūnas, A. Kubertavičienė, Miežalaičiai, Griciuvienė, Staškevičiūtė, Vincas Uždavinys, rašytojas Albinas Žukauskas ir kt. Z. Serapino nuotrauka

privilegiuota grupė žmonių, kurie ir geriau gyvena negu kiti. Dauguma jų pragyvena iš savo raštų ir todėl visą laiką gali atsidėti kūrybiniam darbui.

Vizitas pas Paleckį buvo trumpas ir malonus. Buvau patenkinta turėjusi progos pasakyti kas lietuviams Amerikoje arčiausia prie širdies, jų troškimą, kad Lietuvai ateitų tikra nepriklausomybė.

Paskutinę naktį Vilniuje buvo sunku užmigti. Pradėjau pakuotis. Didžiumą savo asmenišku daiktų – sukneles ir kt. dalykus išdaliniau, bet mano bagažas vistiek buvo sunkesnis, negu į Lietuvą vykstant. Ryte atėję bičiuliai atsisveikinti dar sunėšė daugiau dovanų: gintaro, audinių, knygų ir gaidų. Stalas buvo apkrautas grybų konservais, lietuviška "Palanga", midum ir vynu. Deja, tuos skanumynus turėjau palikti, nes man labiau rūpėjo parsivežti muzikines "gėrybes" – V. Klovos "Pilėnų" operos ir E. Balsio baletu "Eglė Žalčių Karalienės" juostas, B. Dvarionio, Juzeliūno ir kt. kompozitorių plokšteles ir gaidas.

Keliolikos pažįstamų lydimu, taip ir palikau Vilniaus viešbutį, kuriame tiek daug malonių ir jautrių valandų pergyvenau savo dviejų savaitių viešėjimo metu. Gatvėje mano žvilgsnis vėl nukrypo į tą žavingą Vilniaus panoramą prie Katedros ir Gedimino pilies. Ašaras braukdama sėdau į automobilį, vežusį mane į aerouostą. Ten buvo susirinkę daugiau vilniečių, kurių nuoširdumą, draugiškumą ir vaišingumą patyriau įvairiomis progomis.

Atsisveikindama nesakiau "sudiev", bet – "iki pasimatymo"! Kaip nors kada norsturėjau vilčių dar kartą su jais pasimatyti.

Keleiviai jau buvo susirinkę ir "Aeroflot" lėktuvą pasiruošęs iš aerouosto pakilti. Į lėktuvą lipdama ir paskutinį kartą žiūrėdama į tą mielą burį lietuvį, atėjusį manęs išlydėti, jaučiau, kad mano krūtine spaudžia skausmas. Kaip širdingai jie mane, nepažįstamą lietuvę iš Amerikos priėmė ir globojo. Niekuomet aš jų neužmiršiu ir amžinai liksiu dėkinga, kad mano nelaimėje taip giliai ir nuoširdžiai užjautė. Tuo momentu, stipriai jaučiau, koks didelis skirtumas tarp jų ir mūsų pasaulio, nors visi esame lietuvių kilmės.

Aš, kaip paukštė, grįžtu į savo gimtąją Ameriką, kur žmogaus teisių... nevaržo jokie pantišai, o jie?...

Vilniaus bokštams išnykus iš akių ir lėktuvui iškilus virš debesų, visa širdimi linkėjau Lietuvos žmonėms greitai sulaukti geresnio rytojau, kad jokios uždangos ir neapykantos mūsų neskirtų ir kad tas mylimas ir gražus kraštas prisikeltų laisvas ir nepriklausomas.

Lėktuve iki pat Maskvos buvau susikaupusi ir mažai tekalbėjau su Stasiulioniu, kuris vyko į Maskvą savais reikalais. Vis galvoju, ar mes, lietuviai, sulauksime tuos laikus, kada galėsime užmiršti praeito karo skriaudas ir žaizdas ir bendrai susirūpinsime negausios lietuvių tautos likimu?

Retkarčiais, mano mintis pertraukdavo Stasiulionis, aiškindamas, kad įsai tikrai taip blogai negalvojus apie amerikiečius, kaip man kartais atrodė, kai įsai juokaudavo.

PABAIGA SEKANČIAME NUMERYJE

Vilniaus lietuviai prie naujai supilto kapo...

Z. Serapino nuotrauka

Kardinolo pareiškimas

New York Journal American savo balandžio 23 d. vedamajame "A Big Man" rašė:

"Richard Cardinal Cushing, Bostono R. katalikų arkivyskupas, nusipelnė pasveikinimo už moralinę ir intelektualinę drąsos parodomą."

Kardinolas nuėjo į Naujosios Anglijos radio tinklą, norėdamas atšaukti savo indorsavimą, kurį jis suteikė 1961 m. kraštutinių dešiniųjų John Birch Society ir jos įkurėjui Robert Welch.

Indorsavimo laiškas buvo paremtas Welch ir jo organizacijos antikomunistiniu nusistatymu, o tą indorsavimą draugija norėjo išnaudoti kaip ženklą, kokio aukštos rūšies paramą ji gaunanti.

Iš Kardinolo žodžio buvo aišku, kad jis buvo priverstas viešai atšaukti savo indorsavimą dėl to, kad draugija prezidentus Rooseveltą ir Kennedy apšaukė komunistais.

Pabrėždamas, kad jis niekuomet nėra buvęs tos draugijos nariu, Kardinolas Cushing pasakė:

"Aš geriau sutikčiau būti įkalintas ar vergu numirčiau, negu sutikčiau būti nariu organizacijoje, kuri JAV prezidentą kankini, apšaukė komunistu."

Kardinolas pasirodė visoje savo aukštumoje, kokios reikalauja jo užimama vieta. Mes esame linkę manyti, kad amerikiečiai, kurie įstojo į organizaciją geriausių intencijų vedini, panorės sustoti ir pagalvoti ties tuo Kardinolo pareiškimu."

Svečiuose pas Argentinos lietuvius

Tęsinys

Salomėja Narkėliūnaitė

Mindaugo draugijos salėje surengti asado pietūs Argentinos Lietuvių Balso 35 m. sukakties proga buvo labai skanūs. Raudonu vynu užgerdami, kirtome lauke iškeptą "beefą", kuri moterys vis papildydavo naujais karštesniais gabalais.

Prie stalo ir kalbų buvo. Kalbėtojų buvo ištisa virtinė, bet roną davė šį pobūvį rengusių organizacijų pirmininkai. Jie abu jauni, jau Argentinoje gimę vyrukai, bebaigią aukštuosius mokslus.

Malonu buvo jų klausytis. Jie, nors ir nematę Lietuvos, ją myli ir jos reikalais sielojasi, bet ir nepamiršta, kad kartu turi būti lojalūs ir mylėti tą kraštą, kuriame jie gimę ir gyvena.

Jų kalbos jau labiau būdingos ir bendrai naujajai kartai, kuri turi daugiau pagarbos ir tolerancijos kitių galvojantiems savo tautiečiams. Juk čia buvo dviejų savo ideologijom priešingų organizacijų atstovai, bet kaip buvo gražu klausytis, kai jie kalbėjo apie tai, kas juos jungia, o ne apie tai, kas skiria. Abi organizaci-

jos yra pašalpinės ir kultūros, bet viena yra katalikų, kita-liberalų.

Todėl ir susirinkusieji beveik entuziastingai plojo, kai Alfonsas Markus, tą dieną savo pirmininkavimą draugijoje baigęs Nemuno, savo kalbą užbaigė šiais žodžiais:

— Gal mūsų tėvai ir randa skirtumus lietuviuose, bet jaunimas darniai ir kultūringai bendradarbiauja.

Ir, nelyginant to savo teigimo patvirtinimui, jisai paspaudė Mindaugo pirmininko Osvaldo Bakano ranką.

Apie spaudą, jos reikšmę lietuvių gyvenime bendrai ir ypatingai emigracijoje kalbėjo BALSŲ redaktorius Kastantas Norkus ir to laikraščio leidėjas Pranas Ožinskas.

Šeiminkai panorė ir kitus savo svečius išgirsti, taigi ir man teko papasakoti apie savo keliones ir jų metu sutiktus ir aplankytus lietuvius.

Suprantama, visiems buvo įdomu išgirsti, kaip dabar atrodo Lietuva, kurią didžiuliu mano klausytojų buvo palikę prieš gerą puskaipį metų ir iš kurios aš turėjau dar šviežius įspūdžius.

Dvi organizacijos spaudžia rankas - Nemuno pirm. Alfonsas Markus (dešinėje) ir Mindaugo pirm. Osvaldas Bakanas. Viduryje Norkienė, Vienybės skaitytoja.

GI dar idomiau, jaučiau, tai buvo jaunimui, Lietuvą pažįstančiam tik iš savo tėvų pasakojimų ir iš giminių laišku.

Trumpai papasakojusi apie savo apsilankymus Punske 1958 m., Vakarų Vokietijoje 1959 m. ir Lietuvoje 1961 m. ir susumuodama savo dabartinio Argentinoje apsilankymo įspūdžius, pabrėžiau, kad lietuviai visur svečiui yra nuosirdūs ir draugiški. Ta proga padėkojau ir jiems už tokį šiltumą, kuriuo jie mane sutiko, priėmė ir vaišino.

Kalbėjo dar ir mano kaimynas Antanas Kairys, Antanas Norkus, Vincas Stundžia ir BALSŲ leidėja Ona Ožinskienė. Dėkodama už šauniai surengtą BALSŲ 35 m. gimtadienį, Ožinskienė Mindaugo pirmininkui įteikė lietuviška gintarėlių. Ji taip pat padėkojo ir moterims,

padovanojusioms išskilmėms savo pačių iškeptą tortą su įrašu: "A. L. BALSŲ 35 metų darbo proga". Torto kepėjos buvo Janė Stoškuvienė ir Aleksandra Pilkienė.

Neapstėjo ir be meninės programos. Buvęs Mindaugo pirmininkas Kazimieras Pilka, kuris prieš tai buvo pasakęs gražią kalbą (jisai pareiškė, kad jau 34 metai, kai skaitas BALSŲ ir jį skaitysiaš, ligi būsiąs gyvas), dabar ir padainavo. Jo daina -- "Lietuva brangi" visiems patiko.

Albertas Griška taip pat visus maloniai nustebino, padainuodamas "Teklyte, mano" ir "Kur bakužė samanota". Pabaigoje visi pasidžiaugėme Mindaugo kūrėjų -- jau gilaus amžiaus sulaukusių Felikso Griškos ir Adelės Marcinkevičienės dainomis ir šokiu.

Dar gerą pusvalandį po iškilmų pabuvojau su mindaugiečiais. Daugelis jų domėjosi gyvenimu Šiaurės Amerikoje, vieni sakėsi tenai turį giminių, kiti pažįstamų, ir prašė pagal galimybę pasveikinti. Vincas Stundžia su šeima prašė būtina perduoti jų sveikinimus Povilui Gaučiui, kuris savo metu Argentinoje yra buvęs Lietuvos diplomatinio atstovu.

Čia ir Vienybėi gavau pirmąjį prenumeratorių ir su juo bei jo žmona nusifotografavau. Tai buvo Jurgis Kazlauskas su žmona Domicele. Netruko ateiti ir laikas mums visiems pajudėti į Nemuno salę žiūrėti filmų.

(Bus daugiau)

Papasakojau apie savo keliones ir jų metu aplankytus lietuvius. P. Ožinsko nuotrauka

Dalis Mindaugo draugijos valdybos narių su savo pirmininku Osvaldu Bakanu (antras iš kairės su knyga).

LIETUWIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokietaitis)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

GINTARAS
Lietuvos auksas

Ivairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamiausiomis kainomis

AMBER GUILD LTD.
80-19 31st Avenue
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Tel. HA 9-5855

Pasiekiamas: auto iki 31 Ave. Northern Blvd, IND subway iki Roosevelt Ave, IRT iki 74 St. Port Bus iki 31 Avenue.

Motery Vienybės sukaktuviniame bankete Granada viešbutyje Brooklyne. Iš kairės: A. Sinušienė, O. Valaitienė, M. Jokubaitienė, I. Trečiokienė, J. Jokubaitis, V. Tysliavienė, adv. S. Bredes, A. S. Trečiokas ir Jonas Valaitis. S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Vienas asmuo - vienas balsas

Vienas pagrindinių demokratijos principų yra susumuotas šiame visiems žinomame sakinyje: "Vienas asmuo - vienas balsas." Dabar Aukščiausiasis Teismas rado reikalinga veikti šio principo JAV vitališkumo išlaikymui. Tautoje, ku-

rioje politinės demokratijos institucijos yra taip senai įsikūrusios ir taip vienodai palaikomos, tai gali atrodyti netikėtina.

Faktas yra, kad "vieno asmens - vieno balso" principas pasikeitė dėl Amerikos gyventojų nuola-

tinio keitimosi. Pagrindinis šio greitai plintančio kitimo efektas buvo pakeisti JAV iš dominuojančiai ūkinės į miestinę visuomenę. Tačiau šis revoliucinis pasikeitimas nebuvo tiksliai pavalduotas tautos įstatymu leidimo organuose - nei 50-ties valstybių valdžių valstybinėse legislatūrose, nei Atstovų Rūmuose, kur yra federalinio Kongreso šaka, išrinkto pagal gyventojų proporciją.

Per didelės ūkinių vietovių atstovavimas įvyko dėl valstybinių legislatūrų ar Kongreso atsakymo ar neįvykdymo proporcingo balsavimo distriktų pertvarkymo. Tokie distriktai paprastai kiekvienas išrenka vieną legislatorių. Miestiniams distriktams turint daugiau balsuotojų negu ūkiniams, ūkinis balsas pasidaro kelis kartus vertingesnis negu miestinis balsas.

Ši nelygi padėtis gali būti išvengta periodiškai pertvarkant balsavimo distriktus pagal dešimtmečio cenzą. Tačiau tai nebuvo dažnai daroma pagal ūkinę didumą ar blokus, kad būtų išlaikyta jų pačių galia. Tokiu būdu greitai augę miestai ir priemiesčiai neturi politinių galimybių atitaisyti savo netinkamą atstovavimą.

Maždaug prieš dvejus metus Aukščiausiasis Teismas atkreipė dėmesį į šią pradedtą ir reikalavo, kad federaliniai teismai išklaustyty bylas, reikalaujančias teisingo vietų paskirstymo valstybės legislatūrose. Dabar, logiškai tęsiant konstitucines mintis, Aukščiausiasis Tribunolas nustatė, kad distriktai, iš kurių nariai yra išrenkami į Atstovų Rūmus, turėtų "kiek tik praktiškai tai yra įmanoma", tą patį balsuotojų skaičių. To tikslas yra užtikrinti, teismo daugumos žodžiais išsireiškus, kad "vieno asmens balsas kongresiniuose rinkimuose yra lygiai tiek pat vertingas, kaip ir kito".

Šis patvarkymas yra paremtas tuo, kad 1787 m. Konstitucijos objektu buvo įvesti "vieno asmens, vieno balso" principą. ACNS

Solistė Lionė Jodytė dainuoja Moterų Vienybės 30 m. sukakties minėjime, kuris įvyko gegužės 17 d. Granada viešbutyje. Solistei akompanavo A. Mrozinskas.

Jack D. Reamer REAMER & SON INC. Robert F. Nark

Visokios rūšies apdrauda

APDRAUDŽIAME VISOKIUS AUTOMOBILIUS, BET KOKIO AMŽIAUS VAIRUOTOJUS
175 REMSEN STREET, BROOKLYN 1, NEW YORK
Telefonai: MAIN 4-6400. Naktį BU 7-2807

... ruošiamasi turizmui

Atkelta iš 7 psl.

tarnautojų profsąjungos respublikinis komitetas ir Lietuvos TSR Švietimo ministerija suorganizavo į Leningradą ir Maskvą pirmąjį šiais metais turistinį traukinį.

Gegužės 29 d. - birželio 17 d. ir rugsėjo 29 d. - spalio 19 d. keliaus turistiniai traukiniai maršrutu Vilnius - Kijevas - Mineralnyje Vody - Derbatas - Baku - Jerevanas - Tbilisis - Batumis - Suchumis - Gudauta - Gagra - Vilnius. Šio maršruto turistai, be ekskursinių objektų, susipažins su respublikų žemės ūkio pasiekimais, aplankys pramonės gamyklas, susitiks su žemės ūkio ir pramonės specialistais, pasidarys darbo patyrimu.

Spalio pabaigoje maršrutu Vilnius - Ryga - Talinas - Leningradas - Maskva - Minskas - Vilnius išvyks tradicinis ir paskutinis šių metų turistinis traukinys "Žemės ūkio pirmūnas."

Daug ir įdomių kelionių organizuoja miestų turistų klubai. Daugelis atostogas praleis keliaudami su "Autostopu", plaukdami valtėmis ir plaustais,

važiudami mašinomis ir dviračiais. Daug darbo žmonių atostogaus gamyklų organizuojamuose palapinių miesteliuose."

VĖL APIE SVENSONĄ

Telegramų agentūrų pranešimu, JAV armijos kap. Alfred Svenson, kuris prieš metus buvo perėjęs į sovietų pusę Rytų Vokietijoje, tapo sugrąžintas amerikiečiams.

Vienos agentūros pranešė trumpai, kitos plačiau. UPI informavo, kad jam už dezertyravimą dabar gresianti mirties baismė.

Kaip ten bebūtų, lietuviams, kurie Svensono bylą stebėjo, kaip prieš metus, taip ir dabar, visame tame daug neaiškumų. Gal pokiek laiko kas nors ir daugiau paaiškės.

Vilniaus televizija rodė V. Krėvės apysaką "Raganius," pavadintą "Prie dangaus vartų." Režisavo P. Likša, vaidino A. Pikelis ir V. Derkintis. Planuojama žemaitės "Trys mylimos" ir J. Marcinkevičiaus "Pušis, kuri juokėsi."

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, (vairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N.Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. Iki 9 v.v.

Winter Garden Tavern Inc.

Vytautas Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: Evergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THE

Tel TAYfor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant
Ona ir Jonas Valaičiai

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Lietuvių vyrų ir jaunių krepšinio rinktinės išėjo nugalėtojais Pabaltiečių varžybose, įvykusiose gegužės mėn. 9-10 d.d. Clevelande.

Vyrų krepšinio rinktinė, kuri pirmą kartą bandė savo jėgas prieš vykstant į Australiją šių metų liepos mėnesio pradžioje, aiškiai (115:47) sutvarkė estų reprezentantus, o su latviais turėjo kiek daugiau vargo, bet ir juos sudorojo 102:89.

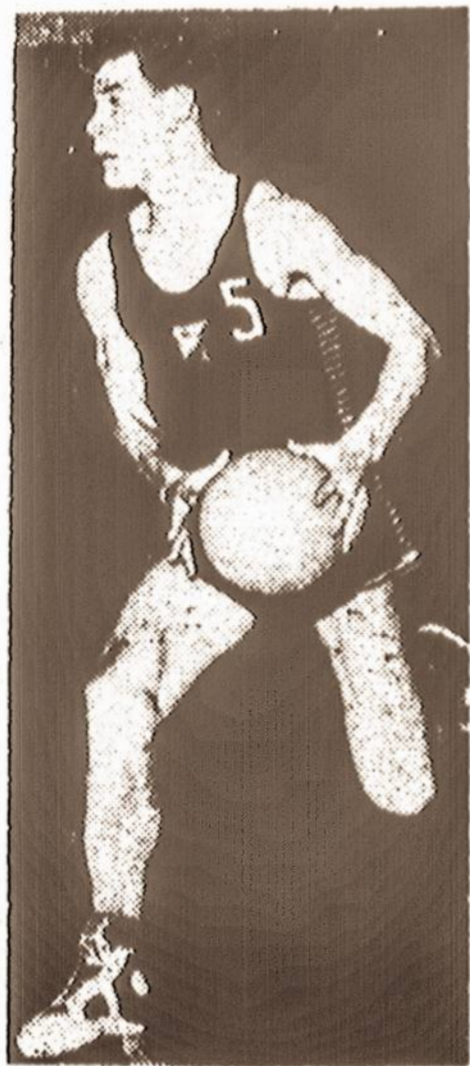
Jaunių grupėje lietuviai irgi liko nelygti: estai buvo priversti kapituliuoti 100:43, latviai 85:71.

Kiek sunkiau ėjosi tinklinyje ir stalo tenise. Vyrų tinklinio varžybose lietuviai turėjo kapituliuoti prieš latvius ir estus. Pas moteris lietuvaitėms atiteko antroji vieta.

Stalo tenise lietuviai galėjo džiūgauti tik geru praeigūlo pasirodymu. Jaunių grupėje pirmuoju buvo Vyt. Nasvytis iš Clevelando, mergaičių — E. Sabaliauskaitė iš Toronto. Komandinės stalo teniso varžybos bei kitas individualines pergalės pasiglemžė latviai.

Abi dienas šias Pabaltiečių žaidynes sekė apie 600 žiūrovų.

* CHICAGOS Lituanicos futbolininkai ir toliau skina pergalės. Gegužės mėn. 10 d. Lituanicos I vienuolikė sumušė lenkų Hoosters komandą 5:2 ir įsitvirtino I-je vietoje pirmenybių lentelėje (iš 5 rungtynių 10 taškų). Lituanicos rezervas sudorojo Hoosters rezervą net 9:0, o jauniajai — Real F. C. 3:0. Taip pat žaidė ir Lituanicos jaunučiai, kurie sukirt Wanderers 6:0. Žodžiu — pergalės visuose frontuose, kaip pagal užsakymą.

* MODESTAS PAULAUŠKAS, Sov. Sąjungos jaunių krepšinio rinktinės, neseniai laimėjusios Europos meistrėlio vardą, kapitonas, jau debiutavo ir Sov. Sąjungos vyrų rinktinėje. Jis šioje rinktinėje žaidė prieš Amerikos krepšinio rinktinę jos trečioje rungtynėse Sov. Sąjungoje. Ši Leningrade įvykusį susitikimą laimėjo Sov. Sąjunga 62:59.

IŠ SPORTINIO ALBUMO - Šiomet yra ruošiamasi Š. Amerikos liet. krepšinio rinktinės išvykai Australijon. Prieš 5 metus paminasi išvyka buvo surengta į P. Ameriką. Nuotraukoje matyti tos išvykos iniciatoriai ir talkininkai: L. Šimutis, J. Bachunas, J. Pakel, V. Adamkavičius, J. Pronskus, E. Šulaitis, P. Petrutis.

OPERETĖS CHORO PADEKA

Bal. 18 d. įvykusio Operetės choro koncerto metu padėjusiems savo darbu ir kitais būdais koncertą sėkmingiau įvykdyti choras dėkoja: P. Povilaičiui ir E. Bačiauskui talkinusiems prie bilietų kasos, J. Širgėdai—padėjusiam prie baro,

solistei L. Stankūnaitei, muz. J. Stankūnui, akt. K. Vasiliauskui ir Vyt. Stroliai, prisidėjusiems prie programos atlikimo, J. Stukui už skelbimus per radiją, kleb. N. Pakalniui už parapijos salę, prof. Žilevičiui už sveikinimus ir visiems atsilankiusiems į koncertą — už choro parėmimą savo dalyvavimu. Šia proga choras dėkoja Great Necko L. B. apylinkėi už \$50 auką.

OPERĖTĖS CHORAS

Cicero lietuviai

* MOTINOS DIENOS minėjimas, įvykęs gegužės 10 d. šv. Antano par. salėje, sutraukė apie šimtinę publikos. Programoje buvo apsielta be tradicinių paskaitų; daugumoje buvo dainos ir deklamacijos. Dainas dainavo šv. Antano par. mokyklos lituanistikos klasės mokinių choras, vadovaujamas J. Kreivėno. Deklamavo jaunieji šios mokyklos mokiniai. Lė Cicerio apyl. švietimo vadovas Vyt. Galvydiškaitė "Laišką iš Lietuvos" ir "Laišką į Lietuvą". Dionizas Remys paskaitė 2 savo kūrybos eilėraščius apie motiną.

Minėjimas baigtas visu dalyviu sugiedota "Marija, Marija." Po programos buvo vaišinamasi kava ir pyragaičiais. Minėjimo suorganizavo LB Cicero apyl. valdyba, kurios pirmininku yra L. Pračkaila.

* RINKIMAI Į JAV LB TARYBĄ gegužės mėn. 9-10 d. d. Ciceroje sutraukė 266 balsuotojus, kas yra gerokai daugiau negu praėjusį kartą. Daugiausia balsų ciceriečiai atidavė už "savo žmonos" — dr. Petrą Kisielių ir kun. Petrą Patlabą. Toliau, pagal gautus balsus, rikiavosi: dr. Vytautas Vardys, dr. Antanas Razma, Jonas Jasaitis, Valdas Adamkavičius, Stepas Ingaunis (irgi cicerietis). Rinkiminę komisiją sudarė: Ign. Kazlauskas (pirm.), L. Pračkaila, Č. Grincevičius, P. Činkus, E. Sulaitis, V. Zalatorius, B. B.

REPUBLIC LIQUOR STORE, Inc.

G. Jokubaitis, Manager

322 UNION AVENUE
BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. EVergreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

(vairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.)

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: Virginia 3-3544

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI!

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS (VAIRIEMS REIKALAMS)

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.

EVergreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva

Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley

LICENSED MORTICIANS

GERIAUSIAS INSURANCE ir REAL ESTATE PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: Virginia 6-9683

VIENYBĖ

* VACLOVAS SIDZIKAUSKAS, Lietuvos Laisvės Komiteto pirmininkas, gegužės 16 - 17 dienomis lankėsi Clevelande, kur Čiurlionio ansamblio pastogėje clevelandiečiams padarė pranešimą apie tarptautinę padėtį ir Lietuvos reikalus.

* ANTANAS RUSECKAS gegužės 18 d. paminėjo savo gimtadienį Brooklyne. Puotoje dalyvavo gražūs būrys jo artimųjų ir draugų.

BALFas, kuris šiemet mini savo veiklos 20 metų sukaktį, spalio 17 d. New Yorke šaukia savo dvylikąjį Seimą. Seimas vyks New Yorker viešbutyje. Kiekvienas BALFo skyrius į Seimą galės siųsti po vieną atstovą nuo 25 narių. BALFo centro valdyba paragino lietuvius stiprinti organizaciją narių skaičiumi ir rengtis Seimui.

* SLA SEKRETORĖ B. PIVARONIENĖ lankėsi Atlantic City, kur organizacija turi įsigijusi vasarnamį savo narių poilsiui. Ji susipažino su ten vykdomais dažymo ir remonto darbais. Aple birželio vidurį ketinama namus atidaryti vasarojimui.

* STASYS JAKŠTAS skaitė paskaitą apie Donelaitį SLA centre įvykusiame 5-os apskr. suvažiavimo rengtame poeto 250 gimimo metinių minėjime.

* STASYS PAUŽA, buvęs Vienybės administratorius, gegužės 8 d. paminėjo savo 77 m. gimtadienį. S. Pauža buvo Vienybės administratorium, kai laikraštį leido Lithuanian Press bendrovė.

URSULĖ BACEVIČIENĖ su sūnumi Algirdu, kuris neseniai buvo pakeltas į majorus JAV Armijoje. Algirdas Bacevičius šiomis dienomis išvyksta į Saigoną, kaip patarėjas Vietnamo kariuomenei.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Vienyblėtės Alice Lukas (kairėje) ir Nelė Albrecht (dešinėje) su viešnia Moterų Vienybės 30 m. sukaktuviniame bankete. Alice Lukas juokiasi, kad Brooklyno Darbininkas paskelbė žinią, jog ji buvo išvykusi atostogų į Floridą, o vėliau pranešė, kad ji iš atostogų grįžo. Alice Lukas sako, kad ji Floridoje nebuvo ir neketino šiemet ten būti.

Minėjo 30 m. sukaktį

Atkelta iš 1 psl.

Moterų Vienybė ruošė bazarus, banketus ir kitokius parengimus laikraščio Vienybės, labdaros ir kitų organizacijų naudai. Ruošdama pramogas puošnesnėse salėse bei viešbučiuose, M. V. tuo būdu dalį lietuvių jaunimo susigrąžino tautinei veiklai.

1938 m. Mot. Vien. įsteigė dvi stipendijas lietuvių kalbą studijuojantiems Columbia universitete, šelpė nuo potvynių nukentėjusius Amerikoje ir Lietuvoje. 1938 m. surengė didžiulę lietuvių meno parodą Brooklyno Muziejuje. Kasmet prisidėjo su darbu, aukomis ir eksponatais Tarptautinėje Moterų Parodoje New Yorke ir t. t.

Ruošė paskaitas įvairiomis temomis. Lietuvos Moterų Tarybos atstovai pniai Čiurlionei lankantis Amerikoje, užmezgė artimesnius santykius su Lietuvos moterų organizacijomis.

Moterų Vienybė talkino ir knygoms leisti - širvydo

biografijai, Timeless Lithuania ir kt.

1939 m. Moterų Vienybė ypač daug pasidarbavo Pasaulinėje New Yorkoparodoje, padėdama suorganizuoti lietuvių skyriaus komitetą, kuriame priklausė visos tuo laiku veikusios mūsų politinės grupės. Šio komiteto pirmininke buvo dr. Aldona Šliūpaitė, vicepirmininkėmis Ona Valaitienė, Petronėlė Jurgeliūtė - Beverage, sekretore S. Jurevičiūtė, išdininkė A. Buividienė (mirusi). Komitetas ruošė pramogas, priminėjo į pasaulinę parodą atvykusius iš viso pasaulio lietuvius.

Ir dabar M. V. talkina Pasaulinės Parodos Lietuvių Komitetui.

Kilus karui, Moterų Vienybės narės ypač sukruto: mezgė kariams megztinius, organizavo ratelius Raudonajam Kryžui, dirbo prie USO, aukojo pinigų ir kraujo atsargas karo reikalams, pardavinėjo karo bonus, dalyvavo paraduose ir t. t.

Karui Europoje prasidėjus Moterų Vienybė pirmoji susirūpino šalpa, ir 1941 m.

lapkričio 24 d. Hotel New Yorker sušaukė pirmąją Amerikos Lietuvių Moterų konferenciją tuo reikalu. Tuo metu iš Lietuvos jau buvo atvykusios S. Smetonienė ir Jadvyga Tušlienė, kurios šiame seime irgi dalyvavo.

Kuriantis BALFui, Moterų Vienybė viena pirmųjų prisidėjo su darbu ir pinigais. Rūpinosi DP biliaus priėmimui ir jo įgyvendinimą. Ir atvykusiems iš Europos Moterų Vienybė visada buvo pirmoji.

Ir dabar Moterų Vienybė tebėra viena iš nedaugelio mūsų organizacijų, kuri tebereiškliai lietuvių visuomeniniame gyvenime. Praeitą sekmadienį įvykusiame sukaktuviniame bankete dalyvavo Moterų Vienybės narės su savo sūnumis, dukromis, marčiomis ir ženmais, taip pat gausiai svečių iš arti ir toliau.

* JONAS VALAITIS gegužės 11 d. sulaukė 60 m. amžiaus.

Moterų Vienybės 30 metų sukakties minėjime praeitą sekmadienį Granada viešbutyje dalyvavo buvusios pirmininkės ir garbės narės: (iš k. į d.) P. Šimėnienė, I. Mikolainienė, M. Strumskienė-Jokubaitienė, I. Trečiokienė, R. Budrienė, N. Kulbokienė, U. Bacevičienė, O. Valaitienė ir dabartinė pirmininkė Elena Kulber.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

VIENYBĖ, 1964 m. gegužės 21 d.